

Σύγκριση
του πιστοποιητικού επάρκειας της ελληνομάθειας
του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας-Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας
με πιστοποιητικά ελληνομάθειας φορέων εκτός Ελλάδας

Νιόβη Αντωνοπούλου
Βίκυ Παναγιωτίδου

Θεσσαλονίκη 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συντομογραφίες	σελ. 4
Πρόλογος	5
Εισαγωγή	6
Κλίμακες επιπέδων	6
Κριτήρια διαμόρφωσης επιπέδων γλωσσομάθειας	7

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1.1	Περιγραφή των αναλυτικών προγραμμάτων πιστοποιητικών ελληνομάθειας	10
1.1.1	Αναλυτικό εξεταστικό πρόγραμμα πιστοποιητικού επάρκειας της ελληνομάθειας ΥΠΕΠΘ-ΚΕΓ	10
1.1.1.1	Κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου	11
1.1.1.2	Παραγωγή γραπτού λόγου	11
1.1.1.3	Παραγωγή προφορικού λόγου	11
1.1.2	Στόχοι του πιστοποιητικού ελληνομάθειας ανά επίπεδο	12
1.1.2.1	Α΄ επίπεδο	12
1.1.2.2	Β΄ επίπεδο	12
1.1.2.3	Γ΄ επίπεδο	13
1.1.2.4	Δ΄ επίπεδο	13
1.1.3	Εξεταστικά ερωτήματα	14
1.1.4	Θέματα-Καταστάσεις επικοινωνίας	14
1.2	EDEXCEL GCSE για την ελληνική γλώσσα	16
1.2.1.1	Κατανόηση προφορικού λόγου	16
1.2.1.2	Κατανόηση γραπτού λόγου	17
1.2.1.3	Παραγωγή γραπτού λόγου	17
1.2.1.4	Παραγωγή προφορικού λόγου	17
1.2.2	Στόχοι του πιστοποιητικού GCSE	17
1.2.3	Θέματα	17
1.2.4	Εξεταστικά ερωτήματα	18
1.2.5	Αξιολόγηση	18
1.3	GCE για την ελληνική γλώσσα	20
1.3.1	Advanced Subsidiary και Advanced GCE	20
1.3.2	Δεξιότητες	20
1.3.3	Στόχοι του πιστοποιητικού GCE	21
1.3.4	Εξεταστικά ερωτήματα	21
1.3.5	Θέματα	22
1.3.6	Γραμματική	22
1.4	Diplomatic Service Language Allowance Examinations (DSLAE)	23
1.4.1	Επίπεδο Survival	23
1.4.1.1	Δεξιότητες	23
1.4.1.2	Στόχοι	23
1.4.1.3	Εξεταστικά ερωτήματα	23
1.4.1.4	Θέματα-Καταστάσεις	23
1.4.2	Επίπεδο Functional	24
1.4.2.1	Δεξιότητες	24
1.4.2.2	Στόχοι	24
1.4.2.3	Εξεταστικά ερωτήματα	24
1.4.2.4	Θέματα-Καταστάσεις	25
1.4.3	Επίπεδο Operational	25
1.4.3.1	Δεξιότητες	25
1.4.3.2	Στόχοι	25
1.4.3.3	Εξεταστικά ερωτήματα	25
1.4.3.4	Θέματα-Καταστάσεις	26
1.4.4	Επίπεδο Extensive	26
1.4.4.1	Δεξιότητες	26

1.4.4.2	Στόχοι	26
1.4.4.3	Εξεταστικά ερωτήματα	26
1.4.4.4	Θέματα-Καταστάσεις	27
1.5	Baccalaureat	28

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

2.1	Σύγκριση και αντιστοίχιση	
2.1.1	Κατηγοριοποίηση των αναλυτικών προγραμμάτων	29
2.1.2	Χαρακτηρισμός των εξεταστικών δοκιμασιών	32
2.1.3	Εξεταστικά θέματα	33
2.1.4	Αντιστοίχιση αναλυτικών προγραμμάτων	34
2.1.5	Τα επίπεδα της ΠΕΕ	35
2.2	Αντιστοίχιση της πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας με το GCSE	36
2.2.1	Δεξιότητες	36
2.2.2	Στόχοι	37
2.2.3	Θέματα	37
2.2.4	Γραμματική	38
2.2.5	Συμπέρασμα	
2.3	Αντιστοίχιση της πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας με το GCE	38
2.3.1	Δεξιότητες	38
2.3.2	Στόχοι	39
2.3.3	Θέματα	40
2.3.4	Γραμματική	40
2.3.5	Συμπέρασμα	41
2.4	Αντιστοίχιση της πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας με το DSLAE	41
2.4.1	Δεξιότητες	41
2.4.2	Στόχοι	41
2.4.3	Θέματα	41
2.4.4	Συμπέρασμα	41
2.5	Αντιστοίχιση της πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας με το Baccalaureat	42
2.6	Καταληκτικό συμπέρασμα	42

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Πίνακες

Πίνακας 1.	Σύγκριση-αντιστοίχιση αναλυτικών προγραμμάτων	44
Πίνακας 2.	Γραμματική του Αναλυτικού προγράμματος της ΠΕΕ	50
Πίνακας 3.	Μορφολογία του αναλυτικού προγράμματος του GCSE	56
Πίνακας 4	Γλωσσικές λειτουργίες του Αναλυτικού προγράμματος της ΠΕΕ	57

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

Βιβλιογραφία	
---------------------------	--

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΠ	Αναλυτικό Πρόγραμμα
AS	Advanced Subsidiary
CEF	Common European Framework
DSLAE	Diplomatic Service Language Allowance Examinations
GCE	General Certificate of Education
GCSE	General Certificate of Secondary Education
ΚΕΓ	Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας
ΚΕΠ	Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο
ΠΕΕ	Πιστοποίηση Επάρκειας της Ελληνομάθειας
ΣΤΕ	Συμβούλιο της Ευρώπης
ΥΠΕΠΘ	Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε θερμά τις κυρίες Μ. Λουκά-Crann, Χ. Θλιβέρη, Ρ. Μπρισίμη για την πολύτιμη βοήθειά τους.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η μελέτη αυτή έχει σκοπό να παρουσιάσει τη δομή και το περιεχόμενο των τεσσάρων επιπέδων του πιστοποιητικού επάρκειας της ελληνομάθειας (στο εξής ΠΕΕ) του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (στο εξής ΥΠΕΠΘ)-Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (στο εξής ΚΕΓ) και να επιχειρήσει να τα συγκρίνει και να τα αντιστοιχίσει με τη δομή και το περιεχόμενο των επιπέδων τεσσάρων πιστοποιητικών γλωσσομάθειας που παρέχονται από ξένους φορείς.

Η σύγκριση και η αντιστοίχιση/συσχέτιση των αναλυτικών προγραμμάτων (στο εξής ΑΠ) των τεσσάρων πιστοποιητικών με το ΠΕΕ προέκυψε από την ανάγκη να δοθούν απαντήσεις σε συχνά ερωτήματα ενδιαφερομένων —διδασκόντων, υποψηφίων αλλά και φορέων— που επιθυμούν να γνωρίζουν την αντιστοιχία ανάμεσα στα πιστοποιητικά ελληνομάθειας ξένων φορέων και του ΠΕΕ.

Τα αναλυτικά εξεταστικά προγράμματα πιστοποίησης ελληνομάθειας που παρουσιάζονται είναι: α. το GCSE (2001), β. το GCE (1999), γ. το πιστοποιητικό γλωσσομάθειας του Diplomatic Service Language Allowance Examinations (1995) (στο εξής DSLAE) της Μ. Βρετανίας (για διπλωμάτες) και δ. το γαλλικό Baccalaureat (2002). Τα συγκεκριμένα πιστοποιητικά ελληνομάθειας πιθανότατα δεν είναι τα μόνα που εκδίδονται από ξένους φορείς εκτός Ελλάδας και επομένως η αναζήτηση και άλλων πιστοποιητικών ελληνομάθειας αυτού του τύπου συνεχίζεται.

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας οφείλονται αφενός στο ότι τα ΑΠ των συγκεκριμένων πιστοποιητικών δεν είναι ιδιαίτερα λεπτομερή και αφετέρου στο ότι οι διαφορές που παρουσιάζουν στη δομή, στους στόχους κάθε επιπέδου (αν υπάρχει κλίμακα επιπέδων) και στο κοινό στο οποίο απευθύνονται δυσχεραίνουν τη σύγκριση τους και την αντιστοίχισή/συσχέτισή τους με τα επίπεδα του ΠΕΕ. Ωστόσο, προσπαθήσαμε, μέσα από τις πληροφορίες που είχαμε στη διάθεσή μας και την προσεκτική μελέτη τους, να καταλήξουμε σε συμπεράσματα, τα οποία θέλουμε να πιστεύουμε ότι δίνουν απαντήσεις σε σχετικά ερωτήματα ενδιαφερομένων.

Θεσσαλονίκη 2006

Νιόβη Αντωνοπούλου
Βίκυ Παναγιωτίδου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αυτή αποτελεί το δεύτερο από τα τρία μέρη της σύγκρισης και της αντιστοίχισης του αναλυτικού εξεταστικού προγράμματος (στο εξής: ΑΠ) της Πιστοποίησης Επάρκειας της Ελληνομάθειας (στο εξής: ΠΕΕ) με άλλα αναλυτικά προγράμματα.

Αντικείμενο του πρώτου μέρους (Σακελλαρίου, Ευσταθιάδης, 2003) είναι η σύγκριση με τα ΑΠ για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας (ως μητρικής) στη α/βάθμια και β/βάθμια εκπαίδευση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, του δεύτερου μέρους (Αντωνοπούλου, Παναγιωτίδου) είναι η σύγκριση και η αντιστοίχιση/συσχέτιση των επιπέδων του ΑΠ (2001) της ΠΕΕ με τα ΑΠ και τα επίπεδα εξετάσεων πιστοποίησης ελληνομάθειας φορέων εκτός Ελλάδας. Αντικείμενο του τρίτου μέρους (Αντωνοπούλου, Καρακύργιου, Παναγιωτίδου, Σπανού) είναι η σύγκριση και η αντιστοίχιση του ΑΠ της ΠΕΕ με αναλυτικά εξεταστικά προγράμματα πιστοποίησης άλλων γλωσσών.

Η παρούσα εργασία απαρτίζεται από τρία κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο περιγράφονται συνοπτικά τα ΑΠ των πιστοποιητικών και δίνεται έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους π.χ. στη δομή των εξεταστικών δοκιμασιών, τους στόχους, τις δεξιότητες, τα θέματα, τις εισαγωγικές οδηγίες των εξεταστικών ερωτημάτων που χαρακτηρίζουν το κάθε πιστοποιητικό. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται η σύγκριση, η αντιστοίχιση/συσχέτιση του κάθε πιστοποιητικού με την ΠΕΕ. Στο τρίτο κεφάλαιο παρατίθενται πίνακες με τα χαρακτηριστικά του κάθε πιστοποιητικού και την αντιστοίχσή του προς την ΠΕΕ, με τις γλωσσικές λειτουργίες, τις καταστάσεις επικοινωνίας και τις γλωσσικές δομές (μορφολογία, συντακτικό) που προβλέπονται για κάθε επίπεδο της ΠΕΕ.

Κλίμακες επιπέδων

Πριν προχωρήσουμε στο πρώτο κεφάλαιο και στην παρουσίαση του περιεχομένου των ΑΠ που προαναφέρθηκαν, θεωρούμε απαραίτητο να δώσουμε μερικές από τις επικρατούσες απόψεις για τον τρόπο με τον οποίο είναι δυνατό να αναπτυχθεί μία κλίμακα γλωσσικών επιπέδων, καθώς και τις μεθόδους που υιοθετήθηκαν και εφαρμόστηκαν για την ανάπτυξη της κλίμακας των επιπέδων του ΠΕΕ.

Οι διαφορετικές μέθοδοι που επιλέγονται για την ανάπτυξη μιας κλίμακας επιπέδων (δαισθητικές/εμπειρικές, ποσοτικές, ποιοτικές), οι στόχοι τους οποίους εξυπηρετούν και οι διαφορετικοί ορισμοί που δίνονται είναι κάποιοι από τους λόγους που κάνουν δύσκολη τη σύγκριση ή και την αντιστοίχιση μεταξύ διάφορων πιστοποιητικών. Μερικοί από τους ορισμούς που αναφέρονται στη διεθνή βιβλιογραφία σχετικά με το τι καλούνται επίπεδα και ποιο σκοπό εξυπηρετούν είναι (Αντωνοπούλου, 2001):

- Σύντομη περιγραφή των στόχων που χαρακτηρίζουν τη γλωσσική επάρκεια των χρηστών μιας γλώσσας σε διάφορες βαθμίδες.
- Ταξινόμηση και ο επιμελημένος σχεδιασμός των γλωσσικών στοιχείων που καθορίζουν τους γενικούς και ειδικούς στόχους οι οποίοι επιδιώκονται σε κάθε στάδιο της διδασκαλίας/ εκμάθησης μιας γλώσσας ανάλογα, με τους λόγους για τους οποίους επιχειρείται.
- Πλαίσιο που ορίζει τις γνώσεις και τις γλωσσικές ικανότητες που οφείλει να αποκτήσει ο τυπικός μαθητής μιας γλώσσας σε κάθε στάδιο της διδακτικής διαδικασίας.

- Σύνδεση μεταξύ του σχεδιασμού των μαθημάτων, του διδακτικού και εποπτικού υλικού, της εφαρμογής τους στη διδακτική διαδικασία και της αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών.
- Οδηγός για όσους ασχολούνται με το σχεδιασμό και την ανάπτυξη γλωσσικών προγραμμάτων, για την ορθότερη κατανομή του χρόνου που διατίθεται για τη διδασκαλία και για πιο σύγχρονο σχεδιασμό των μαθημάτων, με την προϋπόθεση ότι η περιγραφή και ο προσανατολισμός του περιεχομένου των επιπέδων ακολουθεί τις σύγχρονες τάσεις στο χώρο της γλωσσικής διδασκαλίας.
- Σχήμα διαβάθμισης για την αξιολόγηση των επιδόσεων των μαθητών, είτε πρόκειται για εξετάσεις περιορισμένης εμβέλειας είτε για εξετάσεις ευρείας κλίμακας. (Αντωνοπούλου, 2001: 48).

Ο Τάμης (2001: 33) αναφέρει ότι με τον όρο επίπεδα γλωσσομάθειας εννοούμε την ποιότητα, το βαθμό και την έκταση απόδοσης που πρέπει να κατακτήσουν οι μαθητές ύστερα από μια επιτυχημένη διδακτική διαδικασία.

Κριτήρια διαμόρφωσης επιπέδων γλωσσομάθειας

Στο σχηματισμό μιας κλίμακας επιπέδων, στην αριθμητική τους διαβάθμιση, στην περιγραφή του περιεχομένου τους πρέπει, σύμφωνα με την Αντωνοπούλου (2001):

- να λαμβάνεται υπόψη η ετερογένεια των διδασκομένων και των υποψηφίων σε εξετάσεις πιστοποίησης, οι γλωσσικές τους ανάγκες και η πολλαπλότητα των στόχων τους
- να υιοθετείται συγκεκριμένος προσανατολισμός για τη διδασκαλία ή για το περιεχόμενο εξεταστικών δοκιμασιών
- να περιγράφονται συνοπτικά αλλά σαφώς, εκτός από τα απαραίτητα για το κάθε επίπεδο γλωσσικά στοιχεία, τα θέματα τα οποία πρέπει να μπορούν να χειρίζονται οι χρήστες μιας συγκεκριμένης γλώσσας, οι επικοινωνιακές καταστάσεις και οι κοινωνικοψυχολογικοί ρόλοι στους οποίους να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται
- το περιεχόμενό τους να είναι φιλικό σε αυτούς που θα το εφαρμόσουν
- να ευθυγραμμίζονται και να λαμβάνουν υπόψη τους άλλες διαβαθμίσεις και περιγραφές
- να συμπληρώνονται από κλίμακες αξιολόγησης που δίνουν το βαθμό επιτυχίας και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αξιολογηθεί ο μαθητής ή ο υποψήφιος σε εξετάσεις (Αντωνοπούλου, 2001)

Σύμφωνα με τον Τάμη (2001) τα κριτήρια που διαμορφώνουν τα επίπεδα της γλωσσομάθειας είναι ο βαθμός: α. της επικοινωνιακής και εκφραστικής επάρκειας, β. της γλωσσικής επάρκειας, γ. της δημιουργικής στρατηγικής επάρκειας και δ. της κοινωνιογλωσσικής επάρκειας των μαθητών.

Στον προσδιορισμό των επιπέδων έχουν επίσης συμμετοχή, όπως αναφέρεται από τις Τσιλιπάκου, Χατζηπαναγιωτίδη (2001), και κριτήρια στην ανάπτυξη των οποίων συνυπολογίζονται οι ακόλουθες παράμετροι:

- Το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας όπου διδάσκεται η γλώσσα, το πρόγραμμα και ο αριθμός ωρών διδασκαλίας.
- Οι ιδιαιτερότητες του σχολείου όπου διδάσκεται η ξένη/δεύτερη γλώσσα.
- Το στάδιο της γνωστικής ανάπτυξης (cognitive development) των μαθητών, το οποίο συναρτάται με τη βιολογική ηλικία τους.
- Η ψυχολογική και συναισθηματική κατάσταση των μαθητών.

- Το άμεσο, φυσικό, πολιτισμικό και κοινωνικό περιβάλλον της χώρας στην οποία διδάσκεται η ξένη γλώσσα.
- Το αντίστοιχο, ελληνικό, φυσικό, πολιτισμικό και κοινωνικό περιβάλλον.
- Οι επικοινωνιακές ανάγκες, τα ενδιαφέροντα αλλά και η κοινωνική κατάσταση των μαθητών (Μακρή-Τσιλιπάκου, Χατζηπαναγιωτίδη, 2001: 68-69).

Σύμφωνα με το *Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο* του Συμβουλίου της Ευρώπης, η διαβάθμιση των επιπέδων πρέπει να είναι συνακόλουθη με περιγραφικά κριτήρια και κριτήρια μέτρησης. Σε ό,τι αφορά τα περιγραφικά κριτήρια υποστηρίζεται ότι η διαβάθμιση πρέπει αφενός να ανταποκρίνεται σε πολλές κατηγορίες (context free) και αφετέρου να εφαρμόζεται σε ποικιλία περιστάσεων και περιπτώσεων (context relevant). Οφείλει, επίσης, να στηρίζεται σε *θεωρίες γλωσσικής επάρκειας*. Για τα ζητήματα μέτρησης υποστηρίζεται ότι οι δραστηριότητες και οι ικανότητες πρέπει να είναι αντικειμενικά καθορισμένες (objectively determined) και ο αριθμός των επιπέδων να είναι τέτοιος ώστε να είναι διακριτή η πρόοδος των μαθητών από το ένα επίπεδο στο άλλο (Common European Framework of reference: Learning, Teaching, Assessment 2001: 21).

Ο τρόπος με τον οποίο διαμορφώθηκαν τα επίπεδα των πιστοποιητικών που εξετάζονται δεν αναφέρεται σε κανένα σημείο των αναλυτικών τους προγραμμάτων, πιθανότατα γιατί δεν είναι απαραίτητο τα αναλυτικά εξεταστικά προγράμματα να περιέχουν πληροφορίες αυτού του είδους. Ωστόσο, έχουμε στη διάθεσή μας, εκτός από τη λεπτομερή περιγραφή του περιεχομένου των επιπέδων του ΠΕΕ (γενικοί και ειδικοί στόχοι, θέματα, επικοινωνιακές καταστάσεις, μορφολογία, σύνταξη, λεξιλόγιο) και πληροφορίες για τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν για τον καθορισμό τους.

Για την ανάπτυξη της κλίμακας των επιπέδων της ΠΕΕ εφαρμόστηκε ένας συνδυασμός διαισθητικών/εμπειρικών μεθόδων (Αντωνοπούλου, 2001) και η πορεία που ακολουθήθηκε είναι: α. ανάλυση αναγκών με ερωτηματολόγια¹, β. μελέτη και ερμηνεία των στατιστικών αναλύσεων των απαντήσεων που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια (Ευσταθιάδης, Παυλίδου, Κιοσέογλου, 1998), γ. μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας, δ. μελέτη των τεσσάρων συμβατικών επιπέδων του Συμβουλίου της Ευρώπης (Breakthrough, Waystage, Threshold Level, Vantage) και ε. μελέτη των επιπέδων άλλων πιστοποιητικών γλωσσομάθειας. Επιπλέον, στη δεύτερη αναθεωρημένη έκδοση του ΑΠ για την ΠΕΕ έγινε προσπάθεια να συσχετιστούν εμπειρικά τα τέσσερα επίπεδα του ΠΕΕ με τέσσερα από τα επίπεδα του *Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου* (ΚΕΠ) του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣΤΕ). Με βάση την απόπειρα αντιστοίχισης από την Αντωνοπούλου (2001) και έχοντας υπόψη και τους περιγραφητές του DIALANG², καταλήξαμε ότι τα επίπεδα του πιστοποιητικού ελληνομάθειας μπορούν με πολύ μικρές διαφορές και τροποποιήσεις (περισσότερο λόγω ιδιομορφιών της ελληνικής) να δώσουν την παρακάτω αντιστοιχία (Αντωνοπούλου, 2005):

¹ Τα ερωτηματολόγια απαντήθηκαν από μεγάλο αριθμό ελληνομαθών από όλη την Ευρώπη. Η ανάλυση των γλωσσικών αναγκών που ακολούθησε προηγήθηκε της θέσπισης των εξετάσεων και της συγκεκριμενοποίησης των απαιτήσεων σε κάθε επίπεδο. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης αναγκών, σε συνδυασμό με τη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας και των καθιερωμένων εξετάσεων άλλων ευρωπαϊκών γλωσσών προσδιόρισαν τελικά το περιεχόμενο του καθενός από τα τέσσερα εξεταστικά επίπεδα του ΠΕΕ (Τσαγγαλίδης, Ευσταθιάδης 2001: 183).

² Πρόγραμμα Lingua μέσω του οποίου έχουν αναπτυχθεί διαγνωστικά τεστ στο διαδίκτυο για 14 ευρωπαϊκές γλώσσες, μεταξύ των οποίων και η ελληνική. Οι περιγραφητές των έξι επιπέδων του βασίζονται στα έξι επίπεδα του ΚΕΠ και αποτελούν την πρώτη εφαρμογή όσων προτείνονται από το ΣΤΕ.

ΚΕΠ	A1	A2	B1	B2	Γ1	Γ2
ΠΕΕ		A	B	Γ	Δ	

Αντωνοπούλου, 2005

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

1.1 Περιγραφή των αναλυτικών προγραμμάτων πιστοποιητικών ελληνομάθειας

1.1.1 Αναλυτικό εξεταστικό πρόγραμμα πιστοποιητικού επάρκειας της ελληνομάθειας, ΥΠΕΠΘ-ΚΕΓ

Ο βασικός στόχος του ΑΠ της ΠΕΕ είναι: α. να βοηθήσει διδάσκοντες, διδασκόμενους και γενικότερα όσους ασχολούνται με το σχεδιασμό γλωσσικών μαθημάτων και με την ανάπτυξη εξεταστικών θεμάτων, σχετικών με την πιστοποίηση της ελληνομάθειας³ και β. να βοηθήσει στο σχεδιασμό εξεταστικών δοκιμασιών με επικοινωνιακό προσανατολισμό (Ευσταθιάδης, Αντωνοπούλου κ.ά. 2001: 7).

Κατά το σχεδιασμό και τη συγγραφή της *Πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας. Αναλυτικό εξεταστικό πρόγραμμα*, δόθηκε έμφαση: α. στην αναλυτική περιγραφή των στόχων που πρέπει να επιδιώκονται κατά την ανάπτυξη εξεταστικών θεμάτων, σχετικών με την αξιολόγηση μιας γλώσσας ως ξένης, β. στην εξέταση παραμέτρων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, ώστε να εξασφαλίζονται η αξιοπιστία και η εγκυρότητα αυτών των θεμάτων, γ. στη διερεύνηση εξεταστικών θεμάτων, τα οποία αποβλέπουν στην πιστοποίηση του επιπέδου επάρκειας σε άλλες γλώσσες, δ. στο συνυπολογισμό του έργου που έχει ήδη πραγματοποιηθεί από ερευνητικές ομάδες γλωσσών-μελών του προγράμματος European Consortium for Modern Languages⁴ για την πιστοποίηση επάρκειας της ελληνομάθειας στις σύγχρονες γλώσσες (Ευσταθιάδης, Αντωνοπούλου κ.ά. 2001: 7).

Το καθένα από τα τέσσερα επίπεδα της ΠΕΕ ορίζεται από ένα σύνολο γλωσσικών ικανοτήτων τις οποίες πρέπει να έχει αποκτήσει ο υποψήφιος και οι οποίες καλύπτουν το φάσμα και των τεσσάρων δεξιοτήτων (κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου). Στο ΑΠ της ΠΕΕ οι ικανότητες αυτές διακρίνονται σε τέσσερα θεματικά πεδία για κάθε επίπεδο (Ευσταθιάδης, Αντωνοπούλου κ. ά., 2001):

1. το γενικό εκπαιδευτικό στόχο που πρέπει να έχει επιτευχθεί
2. τους ειδικούς εκπαιδευτικούς στόχους ανά δεξιότητα
3. τις επικοινωνιακές καταστάσεις στις οποίες θα πρέπει να ανταποκρίνεται επαρκώς ο υποψήφιος και τις ανάλογες γλωσσικές λειτουργίες, οι οποίες κατηγοριοποιούνται ως εξής
 - κοινωνικές επαφές
 - ανταλλαγή πληροφοριών
 - απόψεις και κρίσεις
 - αισθήματα και συναισθήματα
 - πράξεις λόγου

³ Στόχος είναι να δοθεί η δυνατότητα σε όλους τους εμπλεκόμενους στην προετοιμασία των υποψηφίων να ευθυγραμμιστούν με τις απαιτήσεις του κάθε επιπέδου χωρίς να παραπέμπονται σε συγκεκριμένα εγχειρίδια. Η πιστοποίηση σε καμιά περίπτωση δε μπορεί να υποκαταστήσει ούτε κάποιο βιβλίο γραμματικής ούτε κανένα εγχειρίδιο γλωσσικής διδασκαλίας. (Τσαγγαλίδης-Ευσταθιάδης 2001: 184)

⁴ Το ευρωπαϊκό Consortium έχει ως σκοπό την εφαρμογή ενός επικοινωνιακού συστήματος πιστοποίησης επάρκειας στις σύγχρονες γλώσσες σε διάφορα επίπεδα. Ιδρύθηκε το 1989 και εκτός από την Ελλάδα μέλη του ήταν η Μ. Βρετανία, η Γερμανία, το Βέλγιο, η Ισπανία και η Ουγγαρία, ενώ συνεργαζόμενα μέλη ήταν η Ολλανδία και η Γαλλία. Η αναγκαιότητα εκμάθησης ξένων γλωσσών δημιούργησε την ανάγκη δημιουργίας ενός κοινού, αντικειμενικού και αξιόπιστου μέτρου αξιολόγησης της γνώσης των γλωσσών. Το Consortium δημιούργησε και καθιέρωσε ένα καινούριο, κοινό σύστημα αξιολόγησης και πιστοποίησης, χωρίς να παραβλέψει τα τυχόν υπάρχοντα εθνικά συστήματα αξιολόγησης, από τα οποία υιοθέτησε τα καλύτερα σημεία. Πέτυχε μ' αυτόν τον τρόπο το συγκερασμό των παραδοσιακών εθνικών εξεταστικών συστημάτων με τις καινοτομίες. Αυτό οδήγησε στον καταρτισμό ενός κοινού αναλυτικού εξεταστικού προγράμματος με κοινούς στόχους, για όλες τις γλώσσες που συμμετείχαν.

- τεχνικές λόγου
 - προβλήματα στην επικοινωνία
4. τα γλωσσικά στοιχεία (μορφολογίας, σύνταξης, φωνητικής-φωνολογίας), το λεξιλόγιο καθώς και τα κοινωνιογλωσσικά στοιχεία που πρέπει να κατέχει ο υποψήφιος σε κάθε επίπεδο.

1.1.1.1 Κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου

Στην κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου ο υποψήφιος ανάλογα με το επίπεδο στις εξετάσεις του οποίου παίρνει μέρος, πρέπει να είναι σε θέση να κατανοεί ποικίλα αυθεντικά κείμενα, όπως ανακοινώσεις (καταστημάτων, μέσων μετακίνησης, δημόσιων υπηρεσιών), ραδιοφωνικές/τηλεοπτικές εκπομπές, παρουσίαση διάφορων θεμάτων, σχόλια, μαγνητοφωνημένα μηνύματα και κείμενα, ομιλίες/διαλέξεις/διηγήσεις, περιεχόμενο συνεδριάσεων, ειδήσεις, δελτία καιρού, κινηματογραφικά/θεατρικά έργα, φυλλάδια οδηγίων, ενημερωτικά φυλλάδια, συνταγές, εισιτήρια, διάφορα λογοτεχνικά και διδακτικά βιβλία, άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά, κόμικς, ερωτηματολόγια, διάφορα έντυπα προς συμπλήρωση, λεξικά, κάθε είδους φιλικές ή τυπικές επιστολές, ηλεκτρονικά μηνύματα, δοκίμια, σημειώματα, αναφορές και ό,τι άλλο συναντούμε στην καθημερινή ζωή. Επίσης πρέπει να είναι σε θέση, ανάλογα με το επίπεδο, να κατανοεί το γενικό νόημα, συγκεκριμένες πληροφορίες ή όλες τις λεπτομέρειες ενός προφορικού ή γραπτού κειμένου και να μπορεί να κατανοεί και να ανταποκρίνεται σε οδηγίες που του δίνονται (Ευσταθιάδης, Αντωνοπούλου κ. ά., 2001: 12-13). Η εξέταση των δύο δεξιοτήτων στα επίπεδα Α', Β' και Γ' αποτελείται από δύο μέρη, ενώ στο Δ' από τρία μέρη.

1.1.1.2 Παραγωγή γραπτού λόγου

Ο υποψήφιος, ανάλογα με το επίπεδό του, πρέπει να είναι σε θέση να συμπληρώνει ένα έντυπο ή ένα ερωτηματολόγιο, να γράφει μια προσωπική ή επαγγελματική επιστολή, φαξ, ηλεκτρονικό μήνυμα, ένα σημείωμα ή ένα μήνυμα, ένα κείμενο για αφίσα ή διαφήμιση, μια αναφορά, ένα γράμμα/άρθρο για εφημερίδα ή περιοδικό, ένα ενημερωτικό φυλλάδιο, οδηγίες, να κρατά σημειώσεις. Πρέπει ακόμη να γνωρίζει να οργανώνει αυτό που θέλει να γράψει ανάλογα με το θέμα, να χρησιμοποιεί ορθά τα απαραίτητα γλωσσικά στοιχεία (μορφολογία, σύνταξη, λεξιλόγιο), το κατάλληλο ύφος και το κείμενό του να έχει συνοχή και λογική σειρά και το περιεχόμενό του να είναι σύμφωνο με τις κοινωνιογλωσσικές συμβάσεις (Ευσταθιάδης, Αντωνοπούλου κ.ά. 2001: 13). Η εξέταση της συγκεκριμένης δεξιότητας και στα τέσσερα επίπεδα αποτελείται από δύο μέρη. Ο υποψήφιος καλείται να γράψει ένα φιλικό και ένα τυπικό κείμενο.

1.1.1.3 Παραγωγή προφορικού λόγου

Ο υποψήφιος ανάλογα με το επίπεδό του πρέπει να γνωρίζει, να προσφωνεί, να απευθύνεται σ' έναν ή περισσότερους ακροατές, να ζητά και να δίνει πληροφορίες, να κάνει ομιλίες, να σχολιάζει, να παίρνει μέρος σε τυπικές ή φιλικές συνομιλίες, να δίνει συνέντευξη (Ευσταθιάδης, Αντωνοπούλου κ.ά 2001: 13)

Η εξέταση ακολουθεί το σχήμα 2-2 (ένας εξεταστής-ένας αξιολογητής και δύο υποψήφιοι) και αποτελείται από 3 μέρη: Στο πρώτο μέρος ο υποψήφιος απαντάει σε ερωτήσεις σχετικές με τον εαυτό του, τις συνήθειες και τις προτιμήσεις του. Στο δεύτερο μέρος καλείται επίσης να απαντήσει σε διάφορες ερωτήσεις γενικού και ειδικού ενδιαφέροντος, ενώ στο τρίτο μέρος, στο Α' και στο Β' επίπεδο, καλείται να πάρει μέρος σε ένα παιχνίδι ρόλων με το συνυποψήφιό/τη συνυποψήφιά του ή σε συζήτηση, στο Γ' και στο Δ' επίπεδο, γύρω από ένα θέμα γενικότερου προβληματισμού. Η διάρκεια της εξέτασης κυμαίνεται από 10 ως 20 λεπτά, ανάλογα με το επίπεδο.

Ο υποψήφιος, για να φέρει σε πέρας τις παραπάνω δραστηριότητες, πρέπει να οργανώνει σωστά το μήνυμά του, να χρησιμοποιεί σωστά γλωσσικά, φωνολογικά, λεξιλογικά στοιχεία (λέξεις, εκφράσεις, ιδιωτισμούς, τυποποιημένες εκφράσεις όπως «τι κάνεις» «πώς πας»), να επιλέγει το σωστό ύφος (τυπικό, φιλικό, εγκάρδιο, παγερό, αδιάφορο). Επίσης πρέπει να γνωρίζει τα είδη των τροφών και ποτών που χρησιμοποιούνται στην κοινότητα στην οποία μιλιέται η ελληνική, τις εθνικές γιορτές, τα ήθη και τα έθιμα, τη συμπεριφορά κατά τη διάρκεια επισκέψεων (δώρο, διάρκεια), τον τρόπο με τον οποίο υποδέχονται κάποιον, τις ώρες λειτουργίας καταστημάτων, υπηρεσιών, τραπεζών, τον τρόπο διασκέδασης, την ιατρική περίθαλψη, τη δομή της οικογένειας, την πολιτική και θρησκευτική κατάσταση, τις επαγγελματικές ομάδες, το ύψος των ημερομισθίων διάφορων επαγγελμάτων, τη στάση των φυσικών ομιλητών προς τη ζωή κτλ.

Επιπλέον ο υποψήφιος οφείλει να μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί, ανάλογα με το επίπεδο, και διάφορα παραγλωσσικά στοιχεία (ήχους, χειρονομίες, φυσιολογικές εκφράσεις και στάσεις του σώματος).

1.1.2 Στόχοι του πιστοποιητικού ελληνομάθειας ανά επίπεδο

1.1.2.1 Α' επίπεδο

Σε αυτό το επίπεδο ο υποψήφιος πρέπει να έχει τη βασική επικοινωνιακή ικανότητα, δηλαδή να μπορεί να χρησιμοποιεί την ελληνική γλώσσα στον προφορικό και στο γραπτό λόγο, τυπικό ή φιλικό, για να ανταποκρίνεται σε καθημερινές ανάγκες και καταστάσεις επικοινωνίας. Να είναι σε θέση να κατανοεί προτάσεις και εκφράσεις οι οποίες εμφανίζονται συχνά και συνδέονται με προσωπικές και οικογενειακές πληροφορίες, αγορά, ψυχαγωγία κτλ. Να μπορεί να επικοινωνεί χρησιμοποιώντας βασικές γλωσσικές δεξιότητες σε καθημερινές καταστάσεις/συνθήκες που απαιτούν απλή και άμεση ανταλλαγή πληροφοριών γύρω από οικεία θέματα. (Ευσταθιάδης, Αντωνοπούλου κ.ά. 2001: 17)

1.1.2.2 Β' επίπεδο

Ο υποψήφιος πρέπει να έχει την ικανότητα να αντιμετωπίζει σημαντικό αριθμό καταστάσεων στις οποίες μπορεί να εμπλακεί, να κατανοεί τα κύρια σημεία θεμάτων που συναντά τακτικά σε διάφορους χώρους. Πρέπει επίσης να έχει την ικανότητα, χρησιμοποιώντας την ελληνική γλώσσα, να ανταποκρίνεται σε καταστάσεις καθημερινών συναλλαγών. Να αναγνωρίζει τις σχετικές κοινωνικές συνήθειες, γλωσσικές και παραγλωσσικές εκφράσεις, να είναι εξοικειωμένος ως ένα βαθμό με βασικά χαρακτηριστικά του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την καθημερινή ζωή, τις

συνθήκες διαβίωσης, τις διαπροσωπικές σχέσεις, την κοινωνική ζωή, τις βασικές αξίες και νοοτροπίες (Ευσταθιάδης, Αντωνοπούλου κ.ά. 2001: 63).

1.1.2.3 Γ' επίπεδο

Ο υποψήφιος πρέπει να έχει την ικανότητα να χρησιμοποιεί την ελληνική γλώσσα με σχετική ευχέρεια, έτσι ώστε η επικοινωνία του με τους φυσικούς ομιλητές να γίνεται χωρίς πίεση και δυσκολία. Να είναι σε θέση να κατανοεί την κύρια ιδέα οικείων αλλά και άγνωστων θεμάτων και να χειρίζεται, επίσης, πιο τεχνικά θέματα που ανήκουν στην περιοχή της ειδίκευσής του. Να μπορεί να παράγει συνεκτικό και σαφή γραπτό ή προφορικό λόγο σε ευρύ πεδίο θεμάτων, να είναι σε θέση να διευκρινίζει μια άποψη πάνω σε ένα θέμα και να παρουσιάζει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα διάφορων επιλογών. Επίσης σ' αυτό το επίπεδο, ο υποψήφιος πρέπει να είναι σε θέση να χειρίζεται με μεγαλύτερη ευελιξία και ετοιμότητα τις καταστάσεις καθημερινών συναλλαγών, όταν αυτές παρουσιάζουν κάποιο πρόβλημα ή παίρνουν μια αναπάντεχη τροπή. Ακόμη, πρέπει να γνωρίζει και να είναι σε θέση να συμπεριφέρεται κατάλληλα, σύμφωνα με τις κοινωνικές συνήθειες, γλωσσικές και μη γλωσσικές, να είναι εξοικειωμένος με βασικά χαρακτηριστικά του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού, να έχει επίγνωση των πολιτιστικών διαφορών και των σχετικών συνθηκών και εθίμων, καθώς και των παρεξηγήσεων που είναι δυνατό να δημιουργηθούν από αυτές τις διαφορές. Να έχει επίγνωση των κυριότερων κοινωνικοπολιτισμικών διαφορών που υπάρχουν ανάμεσα στη δική του κοινωνία και νοοτροπία και αυτήν των φυσικών ομιλητών της ελληνικής γλώσσας. (Ευσταθιάδης, Αντωνοπούλου κ.ά. 2001: 115)

1.1.2.4 Δ' επίπεδο

Ο υποψήφιος πρέπει να έχει την ικανότητα να κατανοεί ευρύ φάσμα κειμένων προφορικού ή γραπτού λόγου, τα οποία είναι εκτενέστερα και πιο απαιτητικά απ' ό,τι στα προηγούμενα επίπεδα, και να αναγνωρίζει έμμεσες πληροφορίες που περιέχονται σ' αυτά. Να είναι σε θέση να συνοψίζει πληροφορίες από διάφορες προφορικές ή γραπτές πηγές, να ανασυγκροτεί και να παρουσιάζει με συνοχή επιχειρήματα και αναφορές. Επίσης να έχει την ικανότητα να εκφράζεται αυθόρμητα, χωρίς να χρειάζεται χρόνο για αναζήτηση των σωστών εκφράσεων, και με το βαθμό τυπικότητας ή εγκαρδιότητας που είναι κατάλληλος για την κάθε περίπτωση. Να μπορεί να χρησιμοποιεί τη γλώσσα με άνεση και ευελιξία για κοινωνικούς, ακαδημαϊκούς και επαγγελματικούς σκοπούς. Να μπορεί να εκφράζεται με σαφήνεια σωστή δομή και λεπτομέρεια πάνω σε σύνθετα θέματα, χρησιμοποιώντας με άνεση συνδετικούς και συνεκτικούς γλωσσικούς μηχανισμούς. (Ευσταθιάδης, Αντωνοπούλου κ.ά. 2001: 165)⁵

1.1.3 Εξεταστικά ερωτήματα

Στο ΑΠ της ΠΕΕ δεν αναφέρονται οι τύποι των εξεταστικών ερωτημάτων για την κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου. Από τις *Οδηγίες για τη συγγραφή των εξεταστικών θεμάτων* (Αντωνοπούλου, 2001), τον *Οδηγό για τις εξετάσεις πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας* (Αντωνοπούλου 2002: 15) και τα ίδια τα εξεταστικά θέματα αναφέρουμε ότι οι τύποι των ερωτημάτων

⁵ Οι γλωσσικές λειτουργίες, οι γραμματικές και συντακτικές δομές που προβλέπονται για κάθε επίπεδο αναφέρονται σε πίνακα στο τρίτο κεφάλαιο.

ενδεικτικά είναι: πολλαπλής επιλογής, μεταβλητών διαστημάτων ή σταθερών διαστημάτων (cloze tests: selective/ standard), Ναι, Ναι-Όχι, Ναι-Όχι-Δεν υπάρχει, σύντομες σημειώσεις, πίνακες/σχεδιαγράμματα για συμπλήρωση, αντιστοίχιση οδηγιών, εικόνων ή οπτικών βοηθημάτων, παραγράφων, συνδυασμός παραγράφων, κτλ.

Η σύνταξη και το περιεχόμενο των εισαγωγικών οδηγιών των εξεταστικών ερωτημάτων βασίζεται στην άποψη ότι η αυθεντικότητα είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της επικοινωνιακής δοκιμασίας και ότι οι συγγραφείς των θεμάτων θα πρέπει να προσπαθούν να δημιουργήσουν όχι την πραγματικά αυθεντική ατμόσφαιρα, αλλά ημιαυθεντική, δίνοντας αληθοφανείς εισαγωγικές πληροφορίες ως απομίμηση της πραγματικής ζωής (Spolsky 1985: 30,37). Έτσι, συντάσσονται με τρόπο που να δίνουν στους υποψηφίους μια ιδέα για την κατάσταση επικοινωνίας, να παρουσιάζουν πολύ συνοπτικά το περιεχόμενο του κειμένου και να αναφέρουν με σαφήνεια όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για να μπορέσουν οι υποψήφιοι να κατανοήσουν πώς πρέπει να απαντήσουν. Οι εισαγωγικές οδηγίες, παρά τις πληροφορίες που περιέχουν, έχουν όσο το δυνατό πιο απλή δομή και λεξιλόγιο, είναι σαφείς και αρκετά σύντομες. Ως και το τρίτο επίπεδο, ως επιπλέον βοήθεια στους υποψηφίους, δίνονται και παραδείγματα των απαντήσεων. Στην παραγωγή γραπτού λόγου γίνεται προσπάθεια, μέσω των εισαγωγικών οδηγιών, να δοθούν στους υποψηφίους κάποιες πληροφορίες για το θέμα που καλούνται να αναπτύξουν και στοιχεία για το ύφος του λόγου που πρέπει να χρησιμοποιήσουν. Παραδείγματα εισαγωγικών οδηγιών που χρησιμοποιήθηκαν στη δεξιότητα κατανόησης προφορικού λόγου στο Β' επίπεδο του 2001 και στο Δ' επίπεδο του 2002, στην παραγωγή γραπτού λόγου Α' επιπέδου 2000 και Γ' επιπέδου 2003 αναφέρονται παρακάτω:

*Ο Βασίλης και η Μαργαρίτα συζητούν για θέματα υγείας. Θα ακούσετε τη συζήτησή τους δύο φορές. Έχετε μπροστά σας έναν πίνακα με τέσσερις στήλες. Δείτε τον προσεκτικά και, καθώς ακούτε τη συζήτηση, σημειώστε με ένα σταυρό (+) κάτω από το **ΝΑΙ** τι κάνουν και κάτω από το **ΟΧΙ** τι δεν κάνουν ο Βασίλης και η Μαργαρίτα, όπως στο παράδειγμα.*

ΠΡΟΣΞΕΤΕ: Οι σωστές απαντήσεις είναι ΔΩΔΕΚΑ (12) χωρίς το παράδειγμα

Θα ακούσετε στην κασέτα δύο (2) φορές μια ραδιοφωνική εκπομπή στην οποία παντρεμένα ζευγάρια μιλούν για τη συνύπαρξή τους στο χώρο της δουλειάς τους. Οι απόψεις τους σας ενδιαφέρουν πολύ, θέλετε να τις θυμάστε, γι' αυτό στον πίνακα που έχετε μπροστά σας σημειώνετε ένα σταυρό (+) στις απόψεις που εκφράζει ο κάθε ομιλητής ή η κάθε ομιλήτρια.

ΠΡΟΣΞΕΤΕ: οι σταυροί που πρέπει να σημειώσετε είναι ΕΝΝΕΑ (9). Στον πίνακα υπάρχουν και απόψεις που δεν εκφράστηκαν από κανέναν/καμιά.

Πριν από είκοσι μέρες στείλατε ένα συστημένο δέμα στους γονείς σας. Σήμερα σας είπαν από το τηλέφωνο ότι δεν έφτασε ακόμα. Γράψετε ένα γράμμα στο ταχυδρομικό γραφείο της περιοχής σας για να μάθετε τι έγινε. Στο γράμμα περιγράψετε πόσο επείγον και πόσο σημαντικό ήταν. Ρωτάτε αν είναι πιθανό να χάθηκε και πώς μπορεί να σας αποζημιώσουν. (90 λέξεις)

Το απόγευμα, την ώρα που τα παιδιά βλέπουν συνήθως τηλεόραση, προβάλλεται καθημερινά από ένα μεγάλο τηλεοπτικό κανάλι μια εκπομπή που είναι εντελώς ακατάλληλη γι' αυτά. Μαζί με άλλους γονείς αποφασίζετε να γράψετε στο διευθυντή του καναλιού για να διαμαρτυρηθείτε για την προβολή αυτού του προγράμματος και για να ζητήσετε να αλλάξει η ώρα προβολής αυτής της εκπομπής. Εξηγείτε γιατί θεωρείτε ότι πρέπει να γίνει αυτό. (200 λέξεις)

1.1.4 Θέματα - Καταστάσεις επικοινωνίας

Τα θέματα που επιλέγονται για τις εξετάσεις της ΠΕΕ αντλούνται από την καθημερινή ζωή και είναι γενικού ενδιαφέροντος, ανάλογα με το επίπεδο της ελληνομάθειας, τις γλωσσικές ανάγκες των υποψηφίων αλλά και τα πιθανά ενδιαφέροντά τους. Γίνεται προσπάθεια, στο μέτρο του δυνατού, τα θέματα να μην θίγουν την προσωπικότητα, τις θρησκευτικές ή τις πολιτικές πεποιθήσεις των υποψηφίων (Wesche 1983:42, Weir 1990:11, Porter 1991:33-40 όπως αναφέρονται στην Αντωνοπούλου 2000)⁶. Επίσης, επιχειρείται, αν και είναι ιδιαίτερα δύσκολο, να προβλεφθούν οι γνώσεις που μπορεί να έχουν οι υποψήφιοι (Ευσταθιάδης 1993:77) στις χώρες στις οποίες λειτουργούν εξεταστικά κέντρα.

Οι υποψήφιοι οφείλουν, ανάλογα με το επίπεδο της ελληνομάθειάς τους, να μπορούν να διεκπεραιώνουν διάφορες λειτουργίες σε διάφορες υπηρεσίες, σε μέσα συγκοινωνίας, σε διάφορα είδη διαμονής, σε εστιατόρια ή σε τόπους ψυχαγωγίας, σε καταστήματα τροφίμων, ειδών ένδυσης κ.ά., να μπορούν να ανταποκρίνονται σε διάφορες περιστάσεις στη διάρκεια επισκέψεών τους σε δημόσιους χώρους κτλ.

⁶ Η άποψη αυτή αποτελεί κάποια από τα χαρακτηριστικά σωστά δομημένων επικοινωνιακών δοκιμασιών.

1.2 EDEXCEL GCSE για την ελληνική γλώσσα

Οι εξετάσεις του EDEXCEL για το GCSE αποτελούν θεσμό του βρετανικού εκπαιδευτικού συστήματος, ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές του Εθνικού Αναλυτικού Προγράμματος (National Curriculum) για τις ξένες γλώσσες στην Αγγλία, Ουαλία και στην Ιρλανδία και αποβλέπουν στην πιστοποίηση της επαρκούς γλωσσομάθειας των εξεταζομένων.

Τα αρχικά GCSE σημαίνουν General Certificate of Secondary Education (Γενικό Πιστοποιητικό Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης). Συνεπώς αναφερόμαστε σε ένα πιστοποιητικό επάρκειας της γνώσης ενός γνωστικού αντικείμενου, το οποίο οι μαθητές πρέπει να έχουν κατακτήσει στο τέλος της αγγλικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στην ηλικία των 16 ετών. Οι εξετάσεις θεσπίστηκαν με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1988, που εισήγαγε το Εθνικό Αναλυτικό Πρόγραμμα (National Curriculum). Σύμφωνα με αυτό, στις ηλικίες 11 ως 16 ετών διδάσκονται μια ή δύο ξένες γλώσσες. Οι μαθητές με ιδιαίτερες γλωσσικές ικανότητες και κλίση στην εκμάθηση γλωσσών μπορούν να διαλέξουν και μια τρίτη.

Όσοι από τους μαθητές επιλέγουν την ελληνική γλώσσα παίρνουν μέρος στις σχετικές εξετάσεις μέσω των δύο διαύλων της ελληνογλωσσης σχολικής εκπαίδευσης στη Βρετανία, δηλαδή είτε μέσω του σαββατιανού Ελληνικού Παροικιακού Σχολείου ή μέσω του καθημερινού πρωινού βρετανικού σχολείου, εφόσον σε αυτό προσφέρονται τα ελληνικά ως μια από τις ξένες γλώσσες του ΑΠ. Στο μεν Ελληνικό Παροικιακό Σχολείο προετοιμάζονται για δύο χρόνια, ύστερα από εξάχρονη ή εφτάχρονη φοίτηση στο Δημοτικό, ενώ στο βρετανικό γυμνάσιο, αντίθετα, διδάσκονται ταχύρρυθμα τη γλώσσα σε ένα βασικό επίπεδο για τρία χρόνια (7, 8, 9) και στη συνέχεια προετοιμάζονται για δύο χρόνια για τις εξετάσεις GCSE, τις οποίες δίνουν στο τέλος του 11ου έτους. (Λουκά-Crann, 2001: 51)

Το ΑΠ για το GCSE έχει συνταχθεί για το σύνολο των γλωσσών που προσφέρονται στο πλαίσιο του βρετανικού εκπαιδευτικού συστήματος με κάποιες διαφοροποιήσεις που επιβάλλονται από ιδιομορφίες που παρουσιάζουν κάποιες γλώσσες. Δίνει έμφαση και σε δεξιότητες επικοινωνίας αλλά και στη θεωρητική γνώση και στην αποτελεσματική χρήση των γλωσσικών δομών. Οι υποψήφιοι καλούνται να χρησιμοποιήσουν την ελληνική γλώσσα σε ένα σύνολο διαφορετικών περιστάσεων και σε μια ευρεία ποικιλία θεμάτων.

1.2.1.1 Κατανόηση προφορικού λόγου

Οι υποψήφιοι ακούν αυθεντικά ηχογραφημένα κείμενα από φυσικούς ομιλητές. Ο καθηγητής που επιτηρεί κατά την ώρα της ακρόασης σταματάει την κασέτα και αφήνει τον απαιτούμενο χρόνο στους υποψηφίους να απαντήσουν στα ερωτήματα. Ο ρυθμός ομιλίας είναι ο κανονικός των φυσικών ομιλητών. Τα εξεταστικά ερωτήματα είναι συνδυασμός μη λεκτικών και λεκτικών απαντήσεων στη μητρική ή στην ξένη γλώσσα και είναι πολλαπλής επιλογής, αντιστοιχίσεις, σημειώσεις κτλ. Το ηχογραφημένο υλικό μπορεί να περιλαμβάνει οδηγίες, ανακοινώσεις, τηλεφωνικά μηνύματα, μικρές αφηγήσεις, περιγραφές, διαλόγους και διαφημίσεις. Οι υποψήφιοι θα πρέπει να εντοπίσουν τα κύρια σημεία, και να κατανοήσουν συγκεκριμένες λεπτομέρειες. (ΑΠ. GCSE, 2001: 7)

1.2.1.2 Κατανόηση γραπτού λόγου

Οι υποψήφιοι διαβάζουν κάποια αυθεντικά κείμενα και απαντούν χωρίς τη βοήθεια λεξικού σε

ερωτήσεις που συνδυάζουν λεκτικές και μη λεκτικές απαντήσεις στη μητρική και την ξένη γλώσσα. Οι τύποι των ερωτημάτων είναι παρόμοιοι με αυτούς της κατανόησης προφορικού λόγου (ΑΠ. GCSE, 2001: 11).

1.2.1.3 Παραγωγή γραπτού λόγου

Σε αυτή τη δεξιότητα οι υποψήφιοι αξιολογούνται για την επικοινωνιακή τους ικανότητα και το περιεχόμενο του κειμένου που παράγουν καθώς και για τη γνώση και τη χρήση του γραμματικού συστήματος και των δομών της γλώσσας-στόχου. Οι υποψήφιοι θα πρέπει να μπορούν να γράφουν μικρούς καταλόγους ή να συμπληρώνουν κάποια ερωτηματολόγια, να γράφουν σύντομες κάρτες περίπου 30 λέξεων, να αναπτύσσουν ένα θέμα με 100 περίπου λέξεις και να αφηγούνται κάποιος γεγονός ή να γράφουν ένα γράμμα με 150 λέξεις.

1.2.1.4 Παραγωγή προφορικού λόγου

Οι υποψήφιοι συμμετέχουν σε μια συζήτηση που αποτελείται από 3 μέρη. Δεν υπάρχει παιχνίδι ρόλων, όπως στην ΠΕΕ, ενώ οι υποψήφιοι αξιολογούνται σφαιρικά για τον τρόπο που εκφράζονται στα θέματα που τους δίνονται. Η εξέταση διαρκεί 8-12 λεπτά. Στο πρώτο μέρος οι υποψήφιοι επιλέγουν οι ίδιοι το θέμα από τα προτεινόμενα θέματα των εξετάσεων. Μπορούν να κρατήσουν σύντομες σημειώσεις και να προετοιμάσουν το θέμα τους για ένα λεπτό. Η διάρκεια αυτού του μέρους της εξέτασης είναι 3-4 λεπτά. Στο δεύτερο και το τρίτο μέρος υπάρχουν 3 επιλογές θεμάτων. Οι εξεταστές μπορούν να επεκταθούν σε οποιοδήποτε άλλο θέμα ή πτυχή του θέματος για το οποίο συζητούν με τους υποψηφίους και η εξέταση έχει τη μορφή της καθημερινής συζήτησης (ΑΠ. GCSE, 2001: 9).

1.2.2 Στόχοι του πιστοποιητικού GCSE

Οι στόχοι που περιγράφονται στο ΑΠ του GCSE είναι να μπορούν οι υποψήφιοι: να κατανοούν και να παράγουν γραπτό και προφορικό λόγο σε συγκεκριμένες περιστάσεις, να επικοινωνούν αποτελεσματικά στην ξένη γλώσσα χρησιμοποιώντας το κατάλληλο λεξιλόγιο και τις ανάλογες γλωσσικές δομές, να γνωρίζουν τα πολιτισμικά στοιχεία των κοινοτήτων που μιλούν τη γλώσσα-στόχο, να αποδεικνύουν ότι έχουν κατακτήσει γνώσεις που θα είναι σε θέση να τις χρησιμοποιήσουν για την περαιτέρω μελέτη και χρήση της ξένης γλώσσας που μαθαίνουν και επιπλέον επιδιώκεται οι υποψήφιοι να αναπτύξουν θετική στάση απέναντι στην εκμάθηση ξένων γλωσσών (ΑΠ GCSE, 2001: 5).

1.2.3 Θέματα

Σύμφωνα με τη Λουκά-Crann (2001: 52-53), τα θέματα για τις εξετάσεις του GCSE έχουν άμεσες αναφορές στην κοινωνική πραγματικότητα της Βρετανίας. Το χαρακτηριστικότερο ίσως παράδειγμα είναι ότι αναφέρονται σε περιοχές σχετικά δύσκολες για παιδιά, όπως η επαγγελματική εμπειρία και οι μελλοντικές επαγγελματικές προοπτικές, ακριβώς γιατί το αγγλικό εκπαιδευτικό σύστημα από νωρίς επιδιώκει τον επαγγελματικό προσανατολισμό των παιδιών. Ωστόσο περιέχονται και αρκετά θέματα που αναφέρονται στην ελληνική κοινωνία και τις συνήθειές της.

Ειδικότερα, τα θέματα τα οποία επιλέγονται για τις εξετάσεις του συγκεκριμένου πιστοποιητικού έχουν σχέση με τη ζωή μέσα και έξω από τη χώρα (κυρίως τουριστικού περιεχομένου), με τη μόρφωση, την εκπαίδευση και την εργασία, με καθημερινές ασχολίες, την προσωπική ζωή, προσωπικά ενδιαφέροντα, την κατοικία, με τα μέσα ενημέρωσης, την ψυχαγωγία και με διάφορες κοινωνικές δραστηριότητες.

1.2.4 Εξεταστικά ερωτήματα

Οι εισαγωγικές οδηγίες είναι πολύ σύντομες και δε δίνουν καμιά πληροφορία για το περιεχόμενο του κειμένου στο οποίο βασίζονται τα ερωτήματα. Είναι του τύπου: *Βάλε τις λέξεις στη σωστή σειρά, Διάλεξε τη σωστή φράση/τη σωστή λέξη, Συμπλήρωσε την πρόταση/τις προτάσεις με τη σωστή λέξη/τις σωστές λέξεις, Σημείωσε τη σωστή απάντηση/πρόταση/τις σωστές απαντήσεις/προτάσεις, Διάβασε το κείμενο και απάντησε στις ερωτήσεις, Διάβασε το κείμενο και διάλεξε τις σωστές προτάσεις, Σωστό/Λάθος, Γράψε μια περίληψη, Γράψε με δικά σου λόγια ή Εξήγησε με δικά σου λόγια, Γράψε ένα σημείωμα/γράμμα/άρθρο/μια λίστα/κάρτα, Να συμπεριλάβεις τα παρακάτω στην απάντησή σου/στο γράμμα/άρθρο κτλ. (ΑΠ GCSE, 2001: 33). Οι τύποι των ερωτημάτων διαφέρουν αρκετά από αυτούς που εμφανίζονται στα εξεταστικά θέματα της ΠΕΕ του ΥπεΠΕΘ-ΚΕΓ.*

Οι μαθητές που προσέρχονται στις εξετάσεις πρέπει να γνωρίζουν και τις τεχνικές της εξέτασης. Για παράδειγμα, υπάρχουν τύποι ερωτημάτων που απαιτούν από τους υποψηφίους ταχύτητα στην ανάκληση πληροφοριών από τη μνήμη, απομνημόνευση συμβόλων, ταχύτητα στη γραφή καθώς και άλλα στοιχεία που σχετίζονται με τη νοημοσύνη. Ακόμα, απαιτείται η διατύπωση προσωπικής κρίσης και η έκφραση συναισθημάτων, στόχοι οι οποίοι προϋποθέτουν ένα βαθμό γνωστικής ανάπτυξης, ο οποίος συχνά δεν έχει κατακτηθεί από τα παιδιά της ηλικίας αυτής. (Λουκά-Crann, 2001: 54)

Τα ερωτήματα δεν παρατίθενται ακολουθώντας το βαθμό δυσκολίας (από τα εύκολα στα δύσκολα), με στόχο να ενθαρρυνθούν οι υποψήφιοι να ασχοληθούν με όλα τα μέρη της εξεταστικής δοκιμασίας, αφού κάποιος που αντιμετωπίζει δυσκολία σε μια άσκηση μπορεί στη συνέχεια να βρει κάποια ευκολότερη. Αυτή η πολιτική των εξετάσεων του GCSE έρχεται σε αντίθεση με τη συμβατική τακτική, σύμφωνα με την οποία οι ασκήσεις ταξινομούνται και παρουσιάζονται από την ευκολότερη στη δυσκολότερη με στόχο τη μείωση του άγχους που δημιουργείται στους υποψηφίους, όταν αντιμετωπίζουν από την αρχή ασκήσεις με αυξημένη δυσκολία (Wood, 1995: 12). Για την ανάπτυξη των εξεταστικών θεμάτων της ΠΕΕ υιοθετείται η άποψη του Wood, καταβάλλεται, δηλαδή, προσπάθεια να δίνονται πρώτα τα θέματα που θεωρούνται πιο εύκολα και να ακολουθούν τα δυσκολότερα.

1.2.5 Αξιολόγηση

Η ιδιαιτερότητα του πιστοποιητικού είναι ότι οι υποψήφιοι μπορούν να επιλέξουν και να πάρουν μέρος στις εξετάσεις με στόχο μια συγκεκριμένη βαθμολογία (Grade) η οποία καθορίζει και το βαθμό στον οποίο κατέχουν τη γλώσσα. Σε κοινά θέματα, με διαφορετική γνώση της γλώσσας και διαφορετικές απαιτήσεις από τους υποψηφίους μπορούμε, με επιφύλαξη, να υποστηρίξουμε ότι διαμορφώνονται διαφορετικά επίπεδα γλωσσομάθειας που συσχετίζονται μερικώς με αυτά της ΠΕΕ. Ο στόχος των υποψηφίων σε συγκεκριμένα Grades καθορίζει και τις απαιτήσεις της κάθε δεξιότητας. Έτσι, στην κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου παρατηρείται ότι πέρα από τους γενικούς στόχους της κάθε

δεξιότητας αναφέρονται πρόσθετοι στόχοι ανάλογα με τη βαθμολογία-στόχο. Στη συνέχεια αναφέρονται τα βασικά επίπεδα που δημιουργούνται από αυτό το χαρακτηριστικό του πιστοποιητικού.

Grade F	
Κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου	Οι υποψήφιοι εντοπίζουν τα κύρια σημεία του διαλόγου ή του κειμένου
Παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου	Οι υποψήφιοι συμμετέχουν σε απλούς διαλόγους και επικοινωνούν σχηματίζοντας απλές προτάσεις. Απαιτείται ακρίβεια και ορθότητα στην προφορά και παρά τις ανακρίβειες που μπορεί να έχει ο λόγος τους η επικοινωνία θεωρείται επιτυχής. (ΑΠ. GCSE, 2001: 15)
Grade C	
Κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου	Οι υποψήφιοι εντοπίζουν κάποιες λεπτομέρειες από τους διαλόγους και το κείμενο. Οι χρόνοι που χρησιμοποιούνται είναι ο αόριστος και ο μέλλοντας σε ποικιλία θεμάτων που περιλαμβάνουν γνωστές δομές και λεξιλόγιο σε θέματα/κείμενα που δεν έχουν διδαχτεί κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας τους.
Παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου	Οι υποψήφιοι μπορούν να αναπτύξουν και να εκθέσουν/εκφράσουν τις προσωπικές τους απόψεις, χρησιμοποιώντας τον αόριστο και το μέλλοντα. (ΑΠ. GCSE, 2001: 15)
Grade A	
Κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου	Οι υποψήφιοι κατανοούν τις λεπτομέρειες του προφορικού ή γραπτού κειμένου και αναγνωρίζουν την άποψη, τα συναισθήματα του ομιλητή ή του συγγραφέα.
Παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου	Οι υποψήφιοι μπορούν να συμμετέχουν σε διαλόγους και να παράγουν ένα γραπτό κείμενο χρησιμοποιώντας πολλές γραμματικές δομές, ενώ το λεξιλόγιό τους πρέπει να είναι πιο πλούσιο και ακριβές. (ΑΠ. GCSE, 2001: 16)

1.3 GCE για την ελληνική γλώσσα

1.3.1 Advanced Subsidiary και Advanced GCE

Το πιστοποιητικό GCE αποτελείται από δύο ενότητες. Το Advanced Subsidiary (AS) Unit 1 που αντιστοιχεί σε ένα χρόνο επιπλέον μαθημάτων μετά το GCSE και η A2 Unit 2 που αντιστοιχεί σε ένα χρόνο μετά το AS. Οι υποψήφιοι του AS θα πρέπει να πετύχουν στις εξετάσεις για την πρώτη ενότητα, ενώ αυτοί του Advanced GCE θα πρέπει να πετύχουν και στις δύο ενότητες. Και στις δύο ενότητες του πιστοποιητικού οι υποψήφιοι εξετάζονται στην κατανόηση και την παραγωγή γραπτού λόγου.

1.3.2 Δεξιότητες

Η πρώτη ενότητα αποτελεί το 50% του Advanced GCE. Σε αυτή την ενότητα αξιολογούνται η γνώση και οι δεξιότητες που αναμένεται ότι θα έχουν αναπτύξει οι υποψήφιοι που παρακολούθησαν τον πρώτο κύκλο των μαθημάτων για το Advanced GCE. Καλούνται να αποκαταστήσουν και να αποδώσουν στη γλώσσα-στόχο πληροφορίες που μπορούν να πάρουν από κείμενο που τους δίνεται, να συντάξουν ένα συνεχές κείμενο και να μεταφράσουν κάποιο άλλο στα αγγλικά. Αντικείμενο εξέτασης των υποψηφίων είναι η ικανότητά τους να κατανοούν και να απαντούν γραπτώς σε ένα σύνολο κειμένων. Οι απαντήσεις μπορούν να είναι είτε στη μητρική είτε στη γλώσσα-στόχο. Η ενότητα αποτελείται από 3 πεδία (ΑΠ. GCE, 1999: 10-12):

- Κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου: Οι υποψήφιοι καλούνται να διαβάσουν ένα αυθεντικό κείμενο και να απαντήσουν σε ερωτήσεις (40 βαθμοί).
- Μετάφραση: Οι υποψήφιοι αξιολογούνται στην ικανότητά τους να μεταφέρουν στα αγγλικά το νόημα ενός κειμένου γραμμένου στα ελληνικά (20 βαθμοί).
- Συνεχές γραπτό κείμενο: Οι υποψήφιοι καλούνται να γράψουν στα ελληνικά ένα κείμενο (γράμμα, άρθρο, αναφορά) βασισμένο σε κάποιο ερέθισμα (stimulus) που τους δίνεται (40 βαθμοί).

Το υλικό αντλείται από αυθεντικές πηγές, όπως περιοδικά, εφημερίδες, αναφορές και βιβλία. Οι υποψήφιοι θα πρέπει να αποδείξουν τη γνώση της σύγχρονης κοινωνίας και του πολιτισμού της Ελλάδας. Η διάρκεια της εξέτασης είναι 3 ώρες.

Η δεύτερη ενότητα αποτελεί το άλλο 50% του Advanced GCE. Σε αυτή την ενότητα αξιολογούνται η γνώση και οι δεξιότητες που αναμένεται ότι θα έχουν αναπτύξει οι υποψήφιοι που παρακολούθησαν όλο τον κύκλο των μαθημάτων για το Advanced GCE. Στη δεύτερη θεματική ενότητα οι υποψήφιοι εξετάζονται στην κατανόηση και παραγωγή ενός γραπτού κειμένου στη γλώσσα-στόχο καθώς και στην κατανόηση του πολιτισμού και της κοινωνίας τη γλώσσα της οποίας μαθαίνουν. Η ενότητα αποτελείται από 2 πεδία:

- Κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου: Οι υποψήφιοι καλούνται να διαβάσουν ένα αυθεντικό κείμενο να απαντήσουν σε ερωτήσεις και να μεταφράσουν ένα κείμενο από την αγγλική στη γλώσσα-στόχο (20 βαθμοί).
- Θέματα και κείμενα: Οι υποψήφιοι θα πρέπει να απαντήσουν στα ελληνικά σε δύο ερωτήσεις που δίνονται στα ελληνικά είτε σε ένα κείμενο και ένα θέμα που τους δίνονται ή σε δύο κείμενα ή σε δύο θέματα. Πρέπει, επίσης, να αποδείξουν τη γνώση και την κατανόηση του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής κοινωνίας σε ανάλογα κείμενα. Θα πρέπει ακόμη να δείξουν την ικανότητά τους να

οργανώνουν και να αναπτύσσουν τις ιδέες τους σε επιλεγμένα θέματα και την ικανότητά τους να γράφουν με σαφήνεια και συνοχή ένα κείμενο στη γλώσσα-στόχο⁷ (120 βαθμοί). Η διάρκεια της εξέτασης είναι 3 ώρες (ΑΠ. GCE, 1999: 13.)

1.3.3 Στόχοι του πιστοποιητικού GCE

Οι στόχοι που περιγράφονται στο ΑΠ του πιστοποιητικού είναι:

- ÿ η μελέτη και η κατανόηση της σύγχρονης κοινωνίας, το πολιτιστικό υπόβαθρο και η κληρονομιά της Ελλάδας
- ÿ η ανάγνωση και κατανόηση ποικίλων γραπτών αυθεντικών κειμένων
- ÿ η επιτυχής γραπτή επικοινωνία
- ÿ η επιλογή και η σωστή χρήση κατάλληλων υφολογικών ποικιλιών στο γραπτό λόγο
- ÿ η σωστή και ακριβής χρήση της ελληνικής γλώσσας για τη γραπτή παρουσίαση γεγονότων, επιχειρημάτων, ιδεών
- ÿ η κατανόηση και η ορθή χρήση του γραμματικού συστήματος της ελληνικής γλώσσας, σύμφωνα με την περιγραφή που δίνεται στο ΑΠ
- ÿ η μεταφορά νοήματος από την ελληνική στην αγγλική γλώσσα (ΑΠ. GCE, 1999: 4).

Για τη δεύτερη ενότητα του πιστοποιητικού οι υποψήφιοι θα πρέπει επιπλέον:

- ÿ να κατανοούν και να μελετούν με μεγαλύτερη λεπτομέρεια και ακρίβεια πτυχές του ελληνικού πολιτισμού και του τρόπου ζωής και να αναπτύξουν κριτική γλωσσική επίγνωση
- ÿ να χρησιμοποιούν την ελληνική γλώσσα για να αναλύουν, να κάνουν υποθέσεις, να αξιολογούν, να υποστηρίζουν, να πείθουν, και να αναπτύσσουν με σαφήνεια τα επιχειρήματά τους στο γραπτό λόγο
- ÿ να δείχνουν την ικανότητά τους για κριτική σκέψη, να αντιλαμβάνονται και να εκφράζουν τις διάφορες πτυχές ενός θέματος
- ÿ να χρησιμοποιούν με επιτυχία το γραμματικό σύστημα και να διαθέτουν πιο ακριβές, πιο πλούσιο και πιο εξειδικευμένο λεξιλόγιο από τους υποψηφίους της πρώτης ενότητας
- ÿ να μεταφέρουν ένα μήνυμα από την ελληνική στην αγγλική και το αντίστροφο. (ΑΠ. GCE, 1999: 5)

1.3.4 Εξεταστικά ερωτήματα

Οι συνηθέστεροι τύποι ασκήσεων για το πρώτο μέρος και των δύο ενότητων είναι: *σωστό-λάθος-δεν αναφέρεται στο κείμενο, συμπλήρωση κενών* (προτάσεων, τύπων), *αντιστοίχιση* (λέξεων, φράσεων, επικεφαλίδων), *συνώνυμες εκφράσεις, ερωτήσεις και απαντήσεις στα ελληνικά, μετάφραση από τα ελληνικά στα αγγλικά και το αντίστροφο για την πρώτη ενότητα, και από τα αγγλικά στα ελληνικά για τη δεύτερη ενότητα και μια έκθεση και στις δύο ενότητες* (ΑΠ. GCE, 1999: 41).

⁷ Θέματα για το δεύτερο μέρος της δεύτερης ενότητας: Σύγχρονη ελληνική ιστορία, η Ιστορία της Κύπρου από το 1878, Γεωγραφία της Ελλάδας, η Ελληνική κοινωνία του 1900-1960 όπως φαίνεται από τη λογοτεχνία. (Α.Π. GCE, σελ: 33)
Κείμενα: Κ. Καβάφη: *Ποιήματα*, Κ. Πολίτη: *Στου Χατζηφράγκου*, Γ. Ιωάννου: *Η σαρκοφάγος*, Α. Σαμαράκη: *Η κόντρα*. (Α.Π GCE., 1999: 36)

1.3.5 Θέματα

Οι θεματικές ενότητες που αναφέρονται στο ΑΠ του πιστοποιητικού είναι:

- ÿ Καθημερινή ζωή: (διατροφή, υγεία – ταξίδια, τουρισμός, μέσα μεταφοράς - ΜΜΕ)
- ÿ Κοινωνία: (σχέσεις, οικογένεια, κοινωνικά ζητήματα, εργασία, εκπαίδευση, επιχειρήσεις, τεχνολογία κτλ.
- ÿ Περιβάλλον: (ενέργεια, μόλυνση και περιβάλλον, ολιτική και περιβάλλον)
- ÿ Διεθνή θέματα: έθιμα, παραδόσεις, θρησκείες, αγκόσμια προβλήματα, Ευρωπαϊκή Ένωση κτλ.). (ΑΠ. GCE, 1999: 9)

Οι πρώτες τρεις κατηγορίες θεμάτων αποτελούν αντικείμενο εξέτασης της πρώτης ενότητας του πιστοποιητικού, ενώ στη δεύτερη ενότητα οι υποψήφιοι εξετάζονται σε όλα τα θέματα. Χωρίς να είναι απαραίτητη η λεπτομερής μελέτη των προτεινόμενων θεμάτων και η εκμάθηση τεχνικών ή εξειδικευμένων όρων, οι υποψήφιοι θα πρέπει να μελετήσουν τις συγκεκριμένες περιοχές και να κατακτήσουν το κατάλληλο λεξιλόγιο, έτσι ώστε να εκφράζονται αποτελεσματικά και με σαφήνεια σε σχετικά ζητήματα.

1.3.6 Γραμματική (Μορφολογία-Σύνταξη)

Οι υποψήφιοι και των δύο ενότητων θα πρέπει να γνωρίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό τη μορφολογία και τις συντακτικές δομές της ελληνικής γλώσσας. Πιο συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται στο ΑΠ του συγκεκριμένου πιστοποιητικού, οι υποψήφιοι και των δύο ενότητων θα πρέπει να γνωρίζουν τα ακόλουθα:

- Μορφολογία: Το μορφολογικό σύστημα όλων των κλιτών μερών του λόγου. Το οριστικό και αόριστο άρθρο σε όλα τα γένη, όλες τις κλίσεις των ουσιαστικών, όλες τις αντωνυμίες, όλες τις κλίσεις των επιθέτων και τα παραθετικά τους, τα δεικτικά, κτητικά, ερωτηματικά, το αναφορικό *οποίος*, και τα αριθμητικά που κλίνονται. Τις καταλήξεις όλων των ρημάτων, ενεργητικής και παθητικής φωνής, σε όλους τους χρόνους και σε όλες τις διαθέσεις. Την ενεργητική και παθητική μετοχή, τα ελλειπτικά, τα προσωπικά και απρόσωπα ρήματα, την αύξηση.
- Σύνταξη: Τη συμφωνία κατά γένος, αριθμό και πτώση, τις χρήσεις των άρθρων, τη συντακτική σειρά των λέξεων στην πρόταση, παραθετικές συντάξεις, τις διαθέσεις και την τροπικότητα, όλες τις δευτερεύουσες προτάσεις, τις προθέσεις και τις συντάξεις τους, εκφράσεις τόπου, χρόνου, και ποσότητας, τους συνδέσμους.
- Τους κανόνες ορθογραφίας και τονισμού.

Οι υποψήφιοι και των δύο ενότητων θα πρέπει να έχουν κατακτήσει ένα αρκετά πλούσιο λεξιλόγιο, ώστε να μπορούν να εκφράζονται με ακρίβεια και σαφήνεια για τα θέματα που προτείνονται στην ύλη των εξετάσεων και, επίσης, να είναι σε θέση εκφράζουν τις προσωπικές τους απόψεις τα συναισθήματα, προθέσεις, επιθυμίες. Οι υποψήφιοι του Advanced GCE θα πρέπει να κατέχουν σε ικανοποιητικό βαθμό ειδικό λεξιλόγιο σχετικό με τα θέματα της δεύτερης ενότητας.

Η γλώσσα που πρέπει να χρησιμοποιούν οι υποψήφιοι είναι η κοινή ελληνική. Δεν απαιτείται η παραγωγή και η χρήση διαλεκτικών τύπων και εκφράσεων, μπορεί, ωστόσο, να υπάρχουν κάποιοι τέτοιοι τύποι στα κείμενα, τους οποίους θα πρέπει απλά να τους κατανοήσουν (ΑΠ GCE, 1999: 33).

1.4 DIPLOMATIC SERVICE LANGUAGE ALLOWANCE EXAMINATIONS

Οι εξετάσεις για το πιστοποιητικό DSLAE διενεργούνται κυρίως για διπλωματικούς υπαλλήλους της βρετανικής κυβέρνησης. Τα επίπεδά του είναι τέσσερα: το survival⁸, το functional, το operational και το extensive. Το ΑΠ καλύπτει όλες τις γλώσσες που καλούνται να μάθουν οι υπάλληλοι ανάλογα με τη χώρα στην οποία πρόκειται να εργαστούν.

1.4.1 Επίπεδο Survival

Σ' αυτό το επίπεδο, σύμφωνα με το ΑΠ, ο υποψήφιος πρέπει να είναι σε θέση να επικοινωνεί αποτελεσματικά σε διάφορες απλές περιστάσεις της καθημερινής ζωής χρησιμοποιώντας το κατάλληλο λεξιλόγιο και τις κατάλληλες γλωσσικές δομές. Πρέπει επίσης να κατανοεί προφορικό λόγο που εκφέρεται σε σχετικά αργό ρυθμό.

1.4.1.1 Δεξιότητες

Οι δεξιότητες οι οποίες ελέγχονται είναι η κατανόηση γραπτού κειμένου και η παραγωγή προφορικού λόγου.

1.4.1.2 Στόχοι

Οι εξεταστικές δοκιμασίες για το συγκεκριμένο επίπεδο εξετάζουν και αξιολογούν την ικανότητα των υποψηφίων να αντεπεξέρχονται χρησιμοποιώντας την ξένη γλώσσα σε απλές καθημερινές καταστάσεις στο φυσικό περιβάλλον της γλώσσας.

1.4.1.3 Εξεταστικά ερωτήματα

Οι εισαγωγικές οδηγίες της κατανόησης γραπτού κειμένου είναι ιδιαίτερα κατατοπιστικές και παρουσιάζονται σε δύο μέρη. Στο πρώτο αναφέρεται ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να απαντήσουν και στο δεύτερο δίνεται μία σύντομη παρουσίαση της κατάστασης μέσα στην οποία καλούνται να λειτουργήσουν οι υποψήφιοι και τα σημεία που πρέπει να προσέξουν κατά την ανάγνωση του κειμένου. Δεν επιτρέπεται η χρήση λεξικού.

Η εξέταση για την παραγωγή προφορικού λόγου αποτελείται από τρία μέρη: το πρώτο μέρος είναι συνομιλία σε κοινωνική εκδήλωση και τα άλλα δύο μέρη αφορούν καθημερινές καταστάσεις. Οι υποψήφιοι έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν και να προετοιμαστούν σε κάποια θέματα που τους δίνονται.

1.4.1.4 Θέματα-Καταστάσεις

Οι θεματικές ενότητες που αναφέρονται στο ΑΠ είναι: η εργασία, τα ενδιαφέροντα, οι διακοπές, η κατοικία, καθημερινές μετακινήσεις, εντυπώσεις από τη χώρα στην οποία μένουν και εργάζονται ή από

⁸ Υπάρχουν πληροφορίες ότι το ΑΠ των εξετάσεων αναθεωρείται και ότι πρόκειται να καταργηθεί το επίπεδο survival.

άλλα μέρη που έχουν επισκεφτεί, τρόφιμα, ποτά και διάφορα καταστήματα όπου μπορούν να εξυπηρετηθούν.

Οι υποψήφιοι πρέπει να μπορούν να επικοινωνούν σε διάφορες υπηρεσίες με υπαλλήλους για θέματα απλά και καθημερινά, να αγοράζουν διάφορα προϊόντα, όπως βιβλία, τρόφιμα ή ρούχα, να παίρνουν τις πληροφορίες που χρειάζονται για ένα ταξίδι που επιθυμούν να κάνουν, να διεκπεραιώνουν διάφορες απλές υποθέσεις στο χώρο της εργασίας τους, να δημιουργούν κοινωνικές σχέσεις σε διάφορες εκδηλώσεις και να κατανοούν διάφορα απλά πολιτιστικά θέματα της χώρας στην οποία μιλιέται η γλώσσα-στόχος.

1.4.2 Επίπεδο Functional

Σ' αυτό το επίπεδο, σύμφωνα με το ΑΠ, ο υποψήφιος πρέπει να είναι σε θέση να επικοινωνεί αποτελεσματικά σε ποικιλία περιστάσεων της καθημερινής ζωής, αλλά και σε διάφορες καταστάσεις που παρουσιάζονται σε κοινωνικές εκδηλώσεις και στο χώρο εργασίας του χρησιμοποιώντας το κατάλληλο ειδικό λεξιλόγιο και τις κατάλληλες γλωσσικές δομές. Πρέπει επίσης να κατανοεί προφορικό λόγο που εκφέρεται σε σχετικά αργό ρυθμό.

1.4.2.1 Δεξιότητες

Οι δεξιότητες οι οποίες ελέγχονται κατά τις εξετάσεις αυτού του επιπέδου είναι η κατανόηση και η παραγωγή γραπτού κειμένου, η μετάφραση και η παραγωγή προφορικού λόγου.

1.4.2.2 Στόχοι

Οι εξεταστικές δοκιμασίες για το συγκεκριμένο επίπεδο εξετάζουν και αξιολογούν την ικανότητα των υποψηφίων να αντεπεξέρχονται χρησιμοποιώντας την ξένη γλώσσα σε καθημερινές καταστάσεις, σε κοινωνικές εκδηλώσεις και σε κάποιες επαγγελματικούς χώρους.

1.4.2.3 Εξεταστικά ερωτήματα

Οι εισαγωγικές οδηγίες είναι ίδιες με αυτές που περιγράφηκαν στο προηγούμενο επίπεδο. Σ' αυτό το επίπεδο προστίθεται η μετάφραση από τα ελληνικά στα αγγλικά και επιτρέπεται η χρήση λεξικού. Στην εξέταση της παραγωγής γραπτού λόγου οι υποψήφιοι καλούνται να γράψουν ένα σύντομο γράμμα, ένα υπόμνημα, ένα σημείωμα σε φιλικό ύφος με περίπου 100 λέξεις.

Η εξέταση για την παραγωγή προφορικού λόγου αποτελείται από τρία μέρη: το πρώτο μέρος είναι μια συνομιλία σε κάποια κοινωνική εκδήλωση, στο δεύτερο μέρος οι υποψήφιοι καλούνται να λύσουν κάποια καθημερινά επαγγελματικά προβλήματα και να προσπαθήσουν να κάνουν κάποιες συμφωνίες, ενώ στο τρίτο μέρος, αφού διαβάσουν ένα ενημερωτικό σημείωμα σχετικά με το θέμα στο οποίο θα εξεταστούν, θα προσπαθήσουν να ανταλλάξουν διάφορες πληροφορίες με τον εξεταστή και να απαντήσουν στις ερωτήσεις του.

1.4.2.4 Θέματα-Καταστάσεις

Οι θεματικές ενότητες που αναφέρονται στο ΑΠ είναι παρόμοιες με αυτές του προηγούμενου επιπέδου με περισσότερες απαιτήσεις. Τα κείμενα αντλούνται από απλά επίσημα έγγραφα, αλληλογραφία, εφημερίδες.

Οι υποψήφιοι, εκτός απ' όσα αναφέρθηκαν στο προηγούμενο επίπεδο, πρέπει να μπορούν να κάνουν διάφορους διακανονισμούς που απαιτεί η εργασία τους, να αντεπεξέρχονται σε επείγουσες καταστάσεις, να δίνουν οδηγίες στο προσωπικό του γραφείου τους, να αντλούν διάφορες πληροφορίες όταν συνομιλούν με εκπροσώπους του τύπου και να κατανοούν διάφορα απλά πολιτιστικά θέματα της χώρας στην οποία μιλιέται η γλώσσα-στόχος.

1.4.3 Επίπεδο Operational

Σ' αυτό το επίπεδο, σύμφωνα με το ΑΠ, ο υποψήφιος πρέπει να είναι σε θέση να επικοινωνεί πολύ αποτελεσματικά σε περιστάσεις της καθημερινής ζωής αλλά και σε πολλούς τομείς που αφορούν την εργασία του στο διπλωματικό σώμα χρησιμοποιώντας πιο πλούσιο λεξιλόγιο.

1.4.3.1 Δεξιότητες

Οι δεξιότητες οι οποίες ελέγχονται κατά τις εξετάσεις αυτού του επιπέδου είναι η κατανόηση προφορικού και γραπτού κειμένου, η παραγωγή γραπτού κειμένου, η μετάφραση από τα ελληνικά στα αγγλικά, η ανεπίσημη διερμηνεία από ελληνικά στα αγγλικά και αντίστροφα και η παραγωγή προφορικού λόγου.

1.4.3.2 Στόχοι

Οι εξεταστικές δοκιμασίες για το συγκεκριμένο επίπεδο εξετάζουν και αξιολογούν την ικανότητα των υποψηφίων να αντεπεξέρχονται χρησιμοποιώντας την ξένη γλώσσα σε καταστάσεις που αφορούν τον επαγγελματικό τους τομέα. Το λεξιλόγιό τους πρέπει να είναι εμπλουτισμένο με λέξεις που είναι απαραίτητες για να μπορέσουν να φέρουν σε πέρας συζητήσεις γύρω από πολιτικά, εμπορικά, διοικητικά, εκπαιδευτικά και κοινωνικοπολιτιστικά θέματα καθώς και συζητήσεις γύρω από θέματα που αφορούν τους δικούς τους επαγγελματικούς τομείς.

1.4.3.3 Εξεταστικά ερωτήματα

Οι εισαγωγικές οδηγίες σ' αυτό το επίπεδο είναι ίδιες με αυτές που περιγράφηκαν στα προηγούμενα, αλλά ζητούν και δίνουν περισσότερες πληροφορίες στους υποψηφίους. Σ' αυτό το επίπεδο προστίθεται η κατανόηση προφορικού λόγου και η ανεπίσημη διερμηνεία. Στη διερμηνεία με βάση ένα κείμενο οι υποψήφιοι πρέπει να λειτουργήσουν ως μεσολαβητές μεταξύ ενός ομιλητή της αγγλικής και ενός ομιλητή της ξένης γλώσσας.

Η εξέταση για την παραγωγή προφορικού λόγου αποτελείται από τρία μέρη: το πρώτο και το δεύτερο μέρος είναι συνομιλίες που βασίζονται σε κάποιες οδηγίες που δίνονται στους υποψηφίους για τον τρόπο που πρέπει να οργανώσουν τα επιχειρήματά τους και τα σημεία που πρέπει να τονίσουν και

πάνω στα οποία πρέπει να επιχειρηματολογήσουν. Στο τρίτο μέρος, με βάση τις οδηγίες που τους δίνονται γραπτά πρέπει να αναπτύξουν προφορικά ένα θέμα. Λεξικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλες τις δεξιότητες εκτός από την κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου.

1.4.3.4 Θέματα-Καταστάσεις

Οι θεματικές ενότητες που αναφέρονται στο ΑΠ είναι: κοινωνικά, γενικού ενδιαφέροντος, άρθρα από τα ΜΜΕ, διάφορων ειδών συμφωνίες, πολιτιστικά. Γενικά δεν υπάρχει περιορισμός στα θέματα και στις καταστάσεις που καλούνται οι υποψήφιοι να χειριστούν.

1.4.4 Επίπεδο Extensive

Σ' αυτό το επίπεδο, σύμφωνα με το ΑΠ, ο υποψήφιος πρέπει να είναι σε θέση να επικοινωνεί με φυσικούς ομιλητές χωρίς προβλήματα σε διάφορες περιστάσεις (φιλικό-τυπικό), να κατανοεί κοινές διαλέκτους, να χρησιμοποιεί εξειδικευμένο λεξιλόγιο διάφορων τομέων της εργασίας του, να μπορεί να διαβάζει και να γράφει εξειδικευμένο υλικό (αναφορές, έγγραφα κτλ.).

1.4.4.1 Δεξιότητες

Οι δεξιότητες οι οποίες ελέγχονται κατά τις εξετάσεις αυτού του επιπέδου είναι η κατανόηση και η παραγωγή προφορικού και γραπτού κειμένου, η μετάφραση και η διερμηνεία από τα ελληνικά στα αγγλικά και αντίστροφα και η διόρθωση μεταφρασμένου κειμένου από τα ελληνικά στα αγγλικά.

1.4.4.2 Στόχοι

Οι εξεταστικές δοκιμασίες για το συγκεκριμένο επίπεδο εξετάζουν και αξιολογούν την ικανότητα των υποψηφίων να αντεπεξέρχονται χρησιμοποιώντας με ακρίβεια και με ελάχιστα λάθη την ξένη γλώσσα σε ιδιαίτερα απαιτητικές καταστάσεις που αφορούν τον επαγγελματικό τους τομέα, αλλά και σε άλλες περιστάσεις.

1.4.4.3 Εξεταστικά ερωτήματα

Οι εισαγωγικές οδηγίες σ' αυτό το επίπεδο είναι ίδιες με αυτές που περιγράφηκαν στα προηγούμενα, αλλά, όπως και στο επίπεδο operational, ζητούν και δίνουν περισσότερες πληροφορίες στους υποψηφίους. Σ' αυτό το επίπεδο προστίθεται η μετάφραση από τα αγγλικά στα ελληνικά και η διόρθωση μεταφρασμένου κειμένου στα αγγλικά. Η διερμηνεία πραγματοποιείται σε πιο απαιτητικό κείμενο.

Η εξέταση της παραγωγής προφορικού λόγου αποτελείται και σ' αυτό το επίπεδο από τρία μέρη: το πρώτο και το δεύτερο μέρος είναι συνομιλίες που βασίζονται σε κάποιες οδηγίες που δίνονται στους υποψηφίους για τον τρόπο που πρέπει να οργανώσουν τα επιχειρήματά τους και τα σημεία που πρέπει να τονίσουν και πάνω στα οποία πρέπει να επιχειρηματολογήσουν. Στο τρίτο μέρος, με βάση τις γραπτές οδηγίες που τους δίνονται πρέπει να αναπτύξουν προφορικά ένα θέμα. Λεξικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλες τις δεξιότητες εκτός από την κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου.

1.4.4.4 Θέματα-Καταστάσεις

Οι θεματικές ενότητες που αναφέρονται στο ΑΠ είναι ποικίλες και χωρίς περιορισμό στην επιλογή τους και τα κείμενα αντλούνται κυρίως από εφημερίδες και περιοδικά. Στην κατανόηση προφορικού λόγου τα θέματα τα οποία δίνονται στους υποψηφίους προέρχονται από ηχογραφημένες ραδιοφωνικές εκπομπές, συζητήσεις/συνεντεύξεις, και αφορούν σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα, οικονομικά, επιστημονικά/τεχνολογικά, εμπορικά, εκπαιδευτικά ή πολιτιστικά θέματα.

Οι υποψήφιοι, εκτός απ' όσα αναφέρθηκαν στο προηγούμενο επίπεδο, πρέπει να μπορούν να συλλέγουν πληροφορίες από ποικιλία κειμένων και θεμάτων, να παίρνουν μέρος σε επίσημες συναντήσεις, να λειτουργούν ως διερμηνείς ακόμη και όταν πρόκειται για συζητήσεις με εξειδικευμένο περιεχόμενο, να βελτιώνουν τη δουλειά επαγγελματιών διερμηνέων για να αποφεύγονται παρανοήσεις και να δίνουν δημόσιες συνεντεύξεις πάνω σε ευαίσθητα θέματα.

1.5 BACCALAUREAT

Οι εξετάσεις του Baccalaureat, που αφορούν τις ξένες γλώσσες μεταξύ των οποίων και η ελληνική, παρουσιάζουν αρκετές διαφοροποιήσεις από τα προηγούμενα πιστοποιητικά ελληνομάθειας. Απευθύνονται σε άτομα που τελειώνουν τη σχολική τους εκπαίδευση και η φιλοσοφία και οι στόχοι τους είναι διαφορετικοί. Τα θέματα που μπορούν να επιλέξουν οι υποψήφιοι είναι οικονομικά, λογοτεχνικά, επιστημονικά, κοινωνικά και οι δεξιότητες στις οποίες εξετάζονται οι υποψήφιοι δεν είναι ξεκάθαρα διαχωρισμένες όπως στα άλλα πιστοποιητικά.

Οι εξεταστικές δοκιμασίες μπορεί να είναι είτε υποχρεωτικές είτε συμπληρωματικές-επιλογής, προφορικές ή γραπτές και η ύλη στην οποία εξετάζονται δεν είναι παρόμοια με αυτή που συναντήσαμε μέχρι τώρα σε άλλα πιστοποιητικά ελληνομάθειας.

Τα κείμενα στα οποία εξετάζονται οι υποψήφιοι είναι είτε αυτά που έχουν διδαχτεί (γνωστά κείμενα που περιλαμβάνονται στο ΑΠ κάθε έτους) κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, είτε άγνωστα κείμενα με τα οποία εξετάζεται η αυθόρμητη χρήση της γλώσσας. Αντικείμενο της εξέτασης δεν είναι απλά η κατανόηση του κειμένου αλλά και ο εντοπισμός λεπτομερειών και νοημάτων που δεν εκφράζονται με σαφήνεια από το συγγραφέα του κειμένου. Αυτό που αξιολογείται, πέρα από τη σαφή και αποτελεσματική χρήση της γλώσσας, είναι η διάκριση του στόχου για τον οποίο έχουν γραφεί τα διάφορα κείμενα καθώς και ιδέες, αντιλήψεις και νοήματα που θέλει να περάσει ο συγγραφέας και δε διατυπώνονται με σαφήνεια.

Η παραγωγή γραπτού κειμένου βασίζεται επίσης σε ένα κείμενο που έχουν μπροστά τους οι υποψήφιοι και είναι είτε καθοδηγούμενη είτε ελεύθερη. Αξιολογείται η αποτελεσματικότητα στην έκφραση καθώς και η βαθύτερη γνώση της γλώσσας και το περιεχόμενο. Στην παραγωγή γραπτού λόγου μπορεί να ζητηθεί η μετάφραση ενός κειμένου. Τα κείμενα που χρησιμοποιούνται στις εξετάσεις μπορεί να είναι είτε λογοτεχνικά είτε κείμενα από τον ημερήσιο και περιοδικό τύπο.

Πουθενά στο ΑΠ δεν αναφέρονται γραμματικές ή συντακτικές δομές που θα πρέπει να γνωρίζουν οι υποψήφιοι καθώς στόχος του πιστοποιητικού δεν είναι η απλή αξιολόγηση της κατανόησης και επιφανειακής χρήσης της γλώσσας αλλά η σε βάθος επίγνωσή της.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

2.1 Σύγκριση και Αντιστοίχιση

2.1.1 Κατηγοριοποίηση των αναλυτικών προγραμμάτων

Τα ΑΠ που εξετάζονται μπορούν να ενταχθούν σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Ξεκινώντας από τη διάκριση των Δενδρινού-Ξωχέλλη⁹ παρατηρούμε ότι συγκεντρώνουν χαρακτηριστικά και των στοχοκεντρικών και των θεματοκεντρικών προγραμμάτων. Η έμφαση που δίνεται στους στόχους που επιδιώκονται από τους υποψηφίους μάς επιτρέπει να τα κατατάξουμε στα στοχοκεντρικά προγράμματα. Πιο συγκεκριμένα, οι στόχοι που διατυπώνονται στα ΑΠ αφορούν γνωστικές και επικοινωνιακές δεξιότητες τις οποίες πρέπει να αναπτύξουν οι μαθητές/τριες. Για παράδειγμα, το επίπεδο της γλωσσικής ικανότητας του υποψηφίου θα πρέπει να του επιτρέπει να επιτελεί διάφορες γλωσσικές λειτουργίες, να μπορεί να αναγνωρίζει, αλλά και να παράγει τα μέρη του ονοματικού και του ρηματικού συστήματος καθώς και τα άκλιτα μέρη του λόγου που περιγράφονται σε κάθε επίπεδο» (ΠΕΕ, 2001). Ανάλογοι στόχοι διατυπώνονται και στα ΑΠ των άλλων πιστοποιητικών. Από την άλλη μεριά, η λεπτομερής ή όχι, με τη μορφή καταλόγου, αναφορά σε γραμματικές δομές (ΠΕΕ, GCSE, GCE) και σε συγκεκριμένα λογοτεχνικά κείμενα που πρέπει να γνωρίζουν οι υποψήφιοι για να αντεπεξέλθουν στις διάφορες δεξιότητες της εξέτασης (Baccalaureat, GCE) τους αποδίδουν χαρακτηριστικά υλικοκεντρικών ΑΠ. Η ΠΕΕ αναφέρεται σε γραμματικά στοιχεία, σε έννοιες και λεκτικές πράξεις κι έχει χαρακτηριστικά και των δύο επιμέρους κατηγοριών που διακρίνουν οι Δενδρινού-Ξωχέλλης. Το GCSE κάνει συνοπτική αναφορά σε γραμματικά στοιχεία, το GCE σε γραμματικά στοιχεία και σε λογοτεχνικά έργα που οφείλουν να γνωρίζουν οι υποψήφιοι, και το Baccalaureat αναφέρει μόνο τα λογοτεχνικά έργα που θα πρέπει να γνωρίζουν οι υποψήφιοι. Το DSLAE είναι πολύ συνοπτικότερο από τα υπόλοιπα ΑΠ και δε συμπεριλαμβάνει κανενός είδους κατάλογο με τις γνώσεις που θα έπρεπε να έχει ο υποψήφιος που συμμετέχει στις εξετάσεις, πέρα από μια αναφορά στις θεματικές ενότητες.

Επιπλέον σημειώνεται ότι στις περιπτώσεις GCSE, GCE, Baccalaureat έχουμε ΑΠ που είναι

⁹ Τα προγράμματα διδασκαλίας σύμφωνα με τον γενικό προσανατολισμό ή τη θεωρία που τα στηρίζει μπορούν να υποδιαιρεθούν σε τέσσερις κατηγορίες.

- τα *θεματοκεντρικά* (*υλικοκεντρικά*) προγράμματα έχουν στο επίκεντρό τους τις επιστημονικές γνώσεις, δηλαδή επιδιώκουν κυρίως τη μετάδοση ενός πλέγματος πληροφοριών-γνώσεων από διάφορες περιοχές του επιστητού.
- τα *παιδοκεντρικά* ή *μαθητοκεντρικά* προγράμματα, που έχουν ως βασικό σημείο αναφοράς τους τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες και τις ψυχολογικές προϋποθέσεις των μαθητών.
- Τα *προγράμματα κοινωνικής αποτελεσματικότητας*, που προσανατολίζονται και θέλουν να υπηρετήσουν κυρίως τις ανάγκες και τις επιταγές της κοινωνίας.
- Τα *προγράμματα κοινωνικής ανασυγκρότησης*, που έχουν ως στόχο τους να συμβάλουν στη βελτίωση ή στην αλλαγή του κοινωνικού συστήματος.

Οι τρεις τελευταίοι τύποι προγραμμάτων, αλλά κυρίως οι δύο τελευταίοι, διατυπώνονται συνήθως με τη μορφή στόχων επίτευξης κατά την εκπαιδευτική διαδικασία και συχνά περιγράφονται ως *στοχοκεντρικά προγράμματα*. Η διαφορά μεταξύ των δύο κατηγοριών των προγραμμάτων συνοψίζεται επισημαινώντας ότι ένα υλικοκεντρικό πρόγραμμα αποτελεί έναν τύπο καταλόγου ο οποίος περιέχει τα στοιχεία της ύλης που πρέπει να καλυφθεί στην τάξη, ενώ τα στοχοκεντρικά χαρακτηρίζονται από τη συστηματικοποίηση στόχων που πρέπει να επιτευχθούν ως αποτέλεσμα της διδασκαλίας ή της μάθησης.

Ένας περαιτέρω διαχωρισμός των υλικοκεντρικών προγραμμάτων είναι μεταξύ (α) αυτών που αναφέρονται στη διδασκαλία γραμματικών και συντακτικών στοιχείων, ορίζοντας τι πρέπει να διδαχθούν οι μαθητές/τριες και (β) αυτών που αναφέρονται στη διδασκαλία εννοιών και λεκτικών πράξεων.

Αντίστοιχες διαφορές υπάρχουν ανάμεσα σε στοχοκεντρικά προγράμματα. Υπάρχει ο τύπος προγράμματος του οποίου οι στόχοι αφορούν τη διαδραστική συμπεριφορά των μαθητών/τριών στην τάξη και ο τύπος οι στόχοι του οποίου αφορούν γνωστικές και επικοινωνιακές δεξιότητες τις οποίες πρέπει να αναπτύξουν οι μαθητές/τριες. (Δενδρινού-Ξωχέλλης, 1999: 81-82)

δομημένα με τις αρχές των Εθνικών ΑΠ (National Curriculum)¹⁰ ενώ δεν ισχύει το ίδιο με την ΠΕΕ. Το σημείο που διαφοροποιεί τα ΑΠ είναι αυτό της καθοδήγησης των εκπαιδευτικών ως προς την αξιολόγηση των υποψηφίων που απουσιάζει από την ΠΕΕ, ενώ υπάρχει στα υπόλοιπα.

2.1.2 Χαρακτηρισμός των εξεταστικών δοκιμασιών

Ο χαρακτήρας των εξεταστικών δοκιμασιών της ΠΕΕ είναι επικοινωνιακός. Στην εισαγωγή της *Πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας. Αναλυτικό εξεταστικό πρόγραμμα* τονίζεται από τους συγγραφείς ότι η επικοινωνιακή εξέταση οφείλει, όπως κάθε σωστά δομημένη εξεταστική δοκιμασία, να διαθέτει αντικειμενικότητα, αξιοπιστία, εγκυρότητα και να έχει διακριτική ικανότητα (Ευσταθιάδης, Αντωνοπούλου κ.ά. 2000: 8). Επιπλέον, η εφαρμογή της απαιτεί σωστή εκπαίδευση των εμπλεκομένων στην προετοιμασία και τη διοργάνωσή της, ενώ για το σχεδιασμό και για την υλοποίηση μιας εξεταστικής δοκιμασίας, κρίνεται απαραίτητο να ακολουθούνται οι τρεις γενικές φάσεις: σχεδιασμός, κατάστρωση, εφαρμογή, που όρισε ο Carroll στο μοντέλο του (1980: 18, 24, στην Αντωνοπούλου, 2003), ώστε να εξασφαλίζεται η συνάφειά τους, η δυνατότητα αποδοχής, η συγκρισιμότητα και η οικονομία στη διοργάνωση και διεξαγωγή τους (Carroll 1980:13).

Οι Alderson et al (1996: 9, στην Αντωνοπούλου, 2000) υποστηρίζουν ότι για το σωστό σχεδιασμό των δοκιμασιών είναι απαραίτητη η συγγραφή διάφορων κατατοπιστικών καταλόγων όπως: α. για τους συγγραφείς, κατάλογος προδιαγραφών με τις οποίες καθορίζεται ο στόχος της δοκιμασίας, το περιεχόμενο της, η μέθοδος που πρέπει να χρησιμοποιηθεί, ο αριθμός και ο τύπος των εξεταστικών θεμάτων, οι δεξιότητες που θα εξεταστούν, η διάρκειά της εξέτασης κτλ. β. κατάλογος κριτηρίων για τη διόρθωση και τη βαθμολόγηση των εξεταστικών τετραδίων για τους αξιολογητές, γ. κατάλογος προδιαγραφών για τον τρόπο διοργάνωσης των εξετάσεων, δ. κατάλογος πληροφοριών και περιγραφής της δοκιμασίας για διδάσκοντες και υποψηφίους, ε. κατάλογος των λειτουργιών και των γλωσσικών στοιχείων που θα πρέπει να γνωρίζουν οι υποψήφιοι στο κάθε επίπεδο (απευθύνεται στους διδάσκοντες, στους υποψηφίους, σ' αυτούς που ασχολούνται με προγράμματα σπουδών και σχεδιασμό γλωσσικών μαθημάτων και στους συγγραφείς βιβλίων για την προετοιμασία των υποψηφίων) (Αντωνοπούλου 2000:278-9).

Η διοργάνωση των εξετάσεων πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας ακολουθεί ένα πρότυπο-πλαίσιο που αναπτύχθηκε για να εξυπηρετήσει τις συγκεκριμένες εξετάσεις και να εξασφαλίσει στις δοκιμασίες όλες τις απαιτούμενες ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά που προαναφέρθηκαν. Το πρότυπο αυτό βασίζεται στα πρότυπα που προτείνονται από τους Carroll (1980:17-36), Schratz (1988:40), Bachman (1990:119), Alderson κ.άλ. (1995: 17-19). και Hughes (1989, 2003: 58) (όπως αναφέρονται στην Αντωνοπούλου, 2003), με διάφορες προσθήκες που θεωρήθηκαν απαραίτητες και οι οποίες προκύπτουν από την εμπειρία που αποκτάται ύστερα από κάθε εφαρμογή των εξεταστικών δοκιμασιών. Το πρότυπο-πλαίσιο, που περιγράφεται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα (Αντωνοπούλου, 2003), ακολουθεί τρεις φάσεις, που η καθεμιά αποτελεί το πλαίσιο για άλλες

¹⁰ Από το 1990 η Αγγλία και η Ουαλία για πρώτη φορά έχουν νομικά κατοχυρωμένα ένα Εθνικό Σχολικό Πρόγραμμα Σπουδών (National Curriculum), μέρος του οποίου είναι και το πρόγραμμα σπουδών για τη γλωσσική αγωγή. (language Curriculum). (Χαραλαμπίδης, 1999: 87). Τα μέρη από τα οποία αποτελούνται τα Εθνικά ΑΠ είναι

- οι γενικοί και ειδικοί στόχοι της διδακτικής της ξένης γλώσσας
- τα περιεχόμενα της διδασκαλίας

επιμέρους εργασίες και ολοκληρώνεται με μια τέταρτη φάση που είναι τα πεδία της έρευνας, οι στατιστικές αναλύσεις, η ερμηνεία των αποτελεσμάτων τους και διάφορες ερευνητικές εργασίες.

A' φάση	
<p>1ο μέρος</p> <p>Βασικός σχεδιασμός</p>	<ul style="list-style-type: none"> • περιγραφή των ατομικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων • ανάλυση των επικοινωνιακών αναγκών των συμμετεχόντων • καθορισμός μοντέλου για την ανάπτυξη εξεταστικών δοκιμασιών • αναλυτικό εξεταστικό πρόγραμμα • κλίμακες και κριτήρια αξιολόγησης των παραγωγικών δεξιοτήτων <div style="text-align: right; margin-top: 10px;"> <p>προηγήθηκαν της 1ης διεξαγωγής των εξετάσεων</p> <p>σύμφωνα με τις αρχές της Επ.Γλ.Δοκ.</p> <p>αναθεωρήθηκε</p> <p>βελτιώνονται βάσει των νέων δεδομένων</p> </div>
<p>2ο μέρος</p> <p>α. Συγγραφή οδηγιών, προδιαγραφών και κριτηρίων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • οδηγίες για διδάσκοντες και υποψηφίους • κριτήρια και οδηγίες για τη δημιουργία και λειτουργία εξεταστικών κέντρων • οδηγίες για τη συγγραφή των θεμάτων • γενικές και ειδικές οδηγίες για τη διόρθωση των θεμάτων • λεπτομερείς οδηγίες για τους εξεταστές και αξιολογητές της παραγωγής προφορικού λόγου
<p>β. επιμόρφωση ομάδων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • δημιουργία ομάδας για τη συγγραφή θεμάτων και σεμινάρια εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των μελών της ομάδας συγγραφής • δημιουργία ομάδας διορθωτών και σεμινάρια εκπαίδευσης των νέων μελών της ομάδας και επιμόρφωσης των παλιών μελών • ενημερωτικά σεμινάρια στα κατά τόπους εξεταστικά κέντρα <p style="color: red; margin-top: 10px;">• συγγραφή βοηθητικού υλικού για την εξάσκηση των υποψηφίων.</p>
<p>3ο μέρος</p> <p>Υλικό για τη διεξαγωγή των εξετάσεων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • αιτήσεις συμμετοχής των υποψηφίων • γνωστοποίηση μικρών διαφοροποιήσεων • ερωτηματολόγια προσωπικών στοιχείων υποψηφίων <div style="text-align: right; margin-top: 10px;"> <p>Βελτιώνονται κάθε χρόνο για να εξυπηρετούν καλύτερα τις ανάγκες των εξετάσεων και των ερευνών</p> </div>
B' φάση	
<p>Ανάπτυξη των θεμάτων-Υλοποίηση της εξεταστικής δοκιμασίας</p>	<ul style="list-style-type: none"> • επιλογή των γλωσσικών στοιχείων • συγκέντρωση και επιλογή κειμένων-θεμάτων • επιλογή του τρόπου εξέτασης • εξωτερική και εσωτερική κατάταξη των θεμάτων • ολοκλήρωση της συγγραφής των θεμάτων • διόρθωση των θεμάτων <p style="color: red; margin-top: 10px;">• δοκιμαστική εφαρμογή των δοκιμασιών σε φυσικούς ομιλητές</p> <p style="color: red; margin-top: 5px;">• διαπίστωση της εγκυρότητας των εξεταστικών θεμάτων</p> <p style="color: red; margin-top: 5px;">• διόρθωση των θεμάτων</p> <p style="margin-top: 10px;">• σενάριο, εκπαίδευση ηθοποιών, σκηνοθεσία, ηχογράφηση κειμένων της εξέτασης κατανόησης προφορικού λόγου, αναπαραγωγή κασετών.</p>

• οδηγίες προς τους διδάσκοντες με ειδικές αναφορές στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. (Selection and distribution of contents in language syllabuses, 1988: 26)

Γ' φάση	
Πριν από τη διεξαγωγή	<ul style="list-style-type: none"> • αναπαραγωγή των εξεταστικών τετραδίων • αποστολή του εξεταστικού υλικού στα εξεταστικά κέντρα • διενέργεια των εξετάσεων
Μετά τη διεξαγωγή	<ul style="list-style-type: none"> • σεμινάριο διορθωτών • διόρθωση των εξεταστικών τετραδίων (1η, 2η, 3η διόρθωση) • έλεγχος των κασετών της προφορικής εξέτασης • αναλυτικά αποτελέσματα και αποστολή τους στα εξεταστικά κέντρα
	<ul style="list-style-type: none"> • στατιστική ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων των εξετάσεων • διαπίστωση της αξιοπιστίας των ερωτημάτων • διαπίστωση της διακριτικής ικανότητας των ερωτημάτων • ανάλυση του βαθμού δυσκολίας των ερωτημάτων • συνολική αναφορά για τη διεξαγωγή των εξετάσεων • αποστολή πιστοποιητικών στους επιτυχόντες
	<ul style="list-style-type: none"> • αρχειοθέτηση όλων των στοιχείων που προέρχονται από τη διεξαγωγή των εξετάσεων • συγκέντρωση πληροφοριών για τη βελτίωση του περιεχομένου των εξεταστικών θεμάτων επανεξέταση του συστήματος των εξετάσεων
	<ul style="list-style-type: none"> • θέματα προς διερεύνηση
Δ' φάση	
Μετά τη διεξαγωγή	Πεδία έρευνας, Ερευνητική δραστηριότητα.

Αντωνοπούλου, 2003

Παρόλο που για το GCSE δεν έχουμε το σύνολο των απαιτούμενων πληροφοριών για να το εντάξουμε με ασφάλεια στην κατηγορία των επικοινωνιακών δοκιμασιών, από την έμφαση που φαίνεται να δίνεται στις επικοινωνιακές δεξιότητες αλλά και τη γνώση των γλωσσικών δομών, από τον επικοινωνιακό χαρακτήρα των στόχων και το περιεχόμενο των εξεταστικών δοκιμασιών, θα μπορούσαμε να διακρίνουμε χαρακτηριστικά και ιδιότητες δοκιμασιών με επικοινωνιακό προσανατολισμό.

Το GCE φαίνεται να έχει πιο δομικό χαρακτήρα, αφού αποσκοπεί στη χρήση ακριβούς και σύνθετης γλώσσας και την εφαρμογή του γραμματικού συστήματος και των γλωσσικών δομών. Στους στόχους του ΑΠ, θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι υπάρχουν και στοιχεία της επικοινωνιακής φιλοσοφίας για τις γλωσσικές δοκιμασίες όπως π.χ. η επαφή που επιδιώκεται με τη σύγχρονη κοινωνία, τα πολιτιστικά στοιχεία της χώρας όπου χρησιμοποιείται η γλώσσα-στόχος. Ωστόσο, οι πληροφορίες αυτές επίσης δεν επιτρέπουν τον ασφαλή χαρακτηρισμό της συγκεκριμένης γλωσσικής δοκιμασίας.

Το ΑΠ του DSLAE δεν αναφέρει λεπτομερώς τους στόχους του πιστοποιητικού, όμως από τα εξεταστικά θέματα που έχουμε στη διάθεσή μας, τις εισαγωγικές οδηγίες των ερωτημάτων και από τις θεματικές ενότητες που περιλαμβάνονται στο ΑΠ διακρίνουμε σαφή στοιχεία της επικοινωνιακής εξεταστικής δοκιμασίας.

Τέλος, από την περιγραφή του ιδιαίτερα συνοπτικού ΑΠ του Baccalaureat προκύπτει ότι τα κείμενα στα οποία αξιολογούνται οι υποψήφιοι είναι αυθεντικά, στοιχείο που παραπέμπει στην επικοινωνιακή

προσέγγιση, όμως δεν υπάρχει καμιά σαφής διατύπωση για το χαρακτήρα των εξεταστικών θεμάτων.

Η ΠΕΕ, το GCSE, το GCE και το DSLAE αναφέρονται σε δοκιμασίες που ελέγχουν και αξιολογούν το επίπεδο επάρκειας της γλωσσομάθειας και θεωρούνται απαραίτητα είτε για εισαγωγή στο πανεπιστήμιο είτε μόνο για τη λήψη πιστοποιητικών είτε ως προσόν σε θέση εργασίας. Ωστόσο οι εξετάσεις για το Baccalaureat, GCSE, GCE μπορούμε να πούμε ότι αποτελούν την κατάληξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας και γι' αυτό μπορούν να ενταχθούν και στην κατηγορία των εξεταστικών δοκιμασιών επίδοσης.

2.1.3 Εξεταστικά θέματα

Οι τύποι των εξεταστικών θεμάτων που χρησιμοποιούνται στις εξετάσεις για την απόκτηση των πιστοποιητικών παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις. Μελετώντας τα εξεταστικά θέματα και τις εισαγωγικές οδηγίες των εξεταστικών ερωτημάτων και τους τύπους τους, παρατηρούμε ότι όλα τα πιστοποιητικά δεν υιοθετούν την ίδια στάση σχετικά με τον τρόπο που εξηγούν στους υποψηφίους για το τι τους ζητάει το κάθε ερώτημα. Η ΠΕΕ και το DSLAE έχουν λεπτομερείς οδηγίες¹¹ που εισάγουν τους υποψηφίους σε μια συγκεκριμένη περίπτωση επικοινωνίας. Η διαφορά που εντοπίζεται μεταξύ των δύο εξεταστικών δοκιμασιών είναι ότι στην ΠΕΕ οι υποψήφιοι καλούνται να χρησιμοποιήσουν την ελληνική γλώσσα στις απαντήσεις τους, ενώ στο DSLAE απαντούν στη μητρική τους γλώσσα (αγγλική). Οι εξετάσεις του GCSE έχουν πιο συνοπτικές οδηγίες π.χ. «Βάλε τις λέξεις στη σωστή σειρά» δίνοντας στις ασκήσεις πιο δομικό χαρακτήρα από αυτό των δύο προηγούμενων πιστοποιητικών. Επιπλέον τέτοιου είδους οδηγίες δε βάζουν τον υποψήφιο στο περιβάλλον ή στην επικοινωνιακή κατάσταση του κειμένου, όπως συμβαίνει με τις αναλυτικότερες οδηγίες που υπάρχουν στο ΠΕΕ. Τέλος, δεν έχουμε πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο δίνονται οι εισαγωγικές οδηγίες στα GCE και Baccalaureat.

Σε ό,τι αφορά τους τύπους των εξεταστικών ερωτημάτων παρατηρούνται επίσης διαφορές. Η ΠΕΕ, τα GCSE και GCE έχουν άμεσους και έμμεσους τύπους ασκήσεων. Το Baccalaureat δεν αναφέρει τους τύπους των εξεταστικών ερωτημάτων, όμως από τις δραστηριότητες και τους σκοπούς τους, όπως αυτά διατυπώνονται στο ΑΠ, μπορούμε να συμπεράνουμε με ασφάλεια ότι οι ασκήσεις είναι κυρίως άμεσες και ενοποιημένες¹².

2.1.4 Αντιστοίχιση αναλυτικών προγραμμάτων

Μετά την περιγραφή των ΑΠ προκύπτει ότι η αντιστοίχισή τους με τα επίπεδα της ΠΕΕ δεν είναι εύκολη ούτε μπορεί να είναι ακριβής. Το ΑΠ της ΠΕΕ περιγράφει αναλυτικά τους στόχους που επιδιώκονται κατά την ανάπτυξη εξεταστικών θεμάτων για την αξιολόγηση της γνώσης της ελληνικής γλώσσας και παραθέτει με λεπτομέρεια τα γλωσσικά φαινόμενα, τις γλωσσικές λειτουργίες, και τις θεματικές περιοχές που οφείλουν να γνωρίζουν οι υποψήφιοι του κάθε επιπέδου. Τα ΑΠ των εξετάσεων για τα

¹¹ Οι εισαγωγικές οδηγίες ή εκφωνήσεις είναι αυτές που δημιουργούν τις ρεαλιστικές καταστάσεις στις οποίες καλούνται να ανταποκριθούν οι υποψήφιοι. Η διατύπωσή τους πρέπει να έχει στοιχεία αυθεντικότητας, να προσαρμόζεται στην πραγματικότητα και να προετοιμάζει τον υποψήφιο γι' αυτό που πρέπει να κατανοήσει ή να παραγάγει. Πρέπει να είναι σαφείς και απλές και να εξηγούν με ποιον τρόπο οφείλουν οι εξεταζόμενοι να απαντήσουν στις ερωτήσεις. Τέτοιου είδους οδηγίες δεν είναι ιδιαίτερα συνοπτικές, το πλεονέκτημα τους όμως είναι ότι δίνουν μία χροιά αυθεντικότητας καθώς και χρήσιμες πληροφορίες για το περιβάλλον στο οποίο πρέπει να λειτουργήσουν οι υποψήφιοι. (Αντωνοπούλου, 2001: 19)

¹² Οι δοκιμασίες αυτού του τύπου απαιτούν από τους μαθητές/υποψηφίους να χρησιμοποιήσουν και να αξιολογηθούν στη συνολική γνώση της χρήσης της γλώσσας (Harmer, 2001: 323).

πιστοποιητικά ελληνομάθειας άλλων φορέων (GCE, GCSE, DSLAE, Baccalaureat) είναι πολύ πιο συνοπτικά τόσο ως προς την περιγραφή των στόχων που θέτουν όσο και ως προς την αναφορά των γλωσσικών φαινομένων, των γλωσσικών λειτουργιών και των θεματικών περιοχών που αποτελούν το πεδίο γνώσης των υποψηφίων ή των κατόχων τους. Από τις διαφορές που υπάρχουν στη δομή, το περιεχόμενο των ΑΠ, τις πληροφορίες που περιέχουν αλλά και τους διαφορετικούς στόχους/σκοπούς, απορρέουν και οι δυσκολίες αντιστοίχισής τους με τα επίπεδα της ΠΕΕ.

Μια επίσης σημαντική διαφορά μεταξύ των εξετάσεων για τα πιστοποιητικά που εξετάστηκαν και η οποία δεν αναφέρεται, αλλά προκύπτει έμμεσα από τις περιγραφές των ΑΠ, είναι η ηλικία των υποψηφίων που συμμετέχουν στις εξετάσεις, στοιχείο που διαφοροποιεί καθοριστικά τους στόχους και το περιεχόμενο των θεμάτων βάσει των οποίων ορίζονται ως κάποιο βαθμό τα επίπεδα γλωσσομάθειας. Πιο συγκεκριμένα, στις εξετάσεις της ΠΕΕ μπορούν να πάρουν μέρος υποψήφιοι πάνω από 12 χρονών, ενώ στις εξετάσεις του GCSE οι υποψήφιοι είναι από 13 ως 16 ετών, αφού πρόκειται για πιστοποιητικό δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το GCE, με δεδομένο ότι ακολουθεί το GCSE, απευθύνεται σε άτομα ηλικίας από 17 ως 18 χρονών, το DSLAE σε ενήλικες και το Baccalaureat αποτελεί το τέλος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δηλαδή απευθύνεται σε υποψηφίους 18 ετών.

Η διαφοροποίηση μεταξύ των πιστοποιητικών προέρχεται και από το γεγονός ότι απευθύνεται σε πολύ διαφορετικά κοινά. Η ΠΕΕ είναι για γενικούς σκοπούς και απευθύνεται σε ένα ιδιαίτερα ευρύ και ανομοιογενές κοινό (διαφορετικές ηλικίες, εθνικότητες, ανάγκες), ενώ τα υπόλοιπα ΑΠ απευθύνονται σε πολύ πιο συγκεκριμένες ομάδες υποψηφίων με πιο ομοιογενή και προβλέψιμα χαρακτηριστικά. (ίδιες περίπου ηλικίες, ίδια εθνικότητα).

Έτσι, αν και απ' όσα προαναφέρθηκαν φαίνεται ότι δεν είναι δυνατή η απόλυτη ταύτιση των πιστοποιητικών ελληνομάθειας με τα επίπεδα της ΠΕΕ, προσπαθήσαμε αφενός να επιχειρήσουμε τη μερική αντιστοίχισή τους και αφετέρου να καταλήξουμε σε συμπεράσματα για το επίπεδο γνώσεων που απαιτείται από τους υποψηφίους τους ή που έχουν οι κάτοχοί τους με αναφορές στα επίπεδα που προβλέπονται από την ΠΕΕ.

Η αντιστοίχιση έγινε με βάση τους στόχους, τις γλωσσικές δεξιότητες, τα γλωσσικά φαινόμενα και τα θέματα που ορίζονται σε κάθε ΑΠ με τα αντίστοιχα της ΠΕΕ.

2.1.5 Τα επίπεδα της ΠΕΕ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, διοργανώνονται εξετάσεις για τέσσερα επίπεδα της ΠΕΕ. Η επιλογή του αριθμού επιπέδων δέχτηκε κριτική κυρίως ως προς τα κριτήρια με τα οποία επελέγη αυτός ο αριθμός των επιπέδων και όχι κάποιος άλλος. Η κλίμακα του Common European Framework (CEF), αν και ακόμη δεν έχει οριστικοποιηθεί, φαίνεται να είναι η πιο ρεαλιστική για την κατανομή της επάρκειας γλωσσομάθειας. Η κλίμακα αυτή έχει υιοθετηθεί και εφαρμοστεί σε μεγάλο βαθμό από την ΠΕΕ (βλ. εισαγωγή).

Η ελληνική γλώσσα ανήκει στις λιγότερο ομιλούμενες/διδασκόμενες γλώσσες, συνεπώς το κοινό της είναι πολύ μικρό σε σύγκριση με αυτό των άλλων ευρωπαϊκών γλωσσών. Από εμπειρική έρευνα που πραγματοποιήθηκε, όταν επρόκειτο ν' αρχίσει η εφαρμογή των εξεταστικών δοκιμασιών του Consortium (βλ. εισαγωγή), προέκυψε ότι οι περισσότεροι από όσους μαθαίνουν ελληνικά για γενικούς σκοπούς, κυρίως εκτός Ελλάδας, αρκούνται στο να μάθουν τα ελληνικά ως το επίπεδο *Κατώφλι* (Threshold Level)

ή το A2 κατά το ΚΕΠ και δεν επιδιώκουν την εκμάθησή της σε μεγαλύτερο βάθος, εκτός αν έχουν κάποιο ιδιαίτερο λόγο (επάγγελμα, εργασία, ή σπουδές στην Ελλάδα). Επιπλέον διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχει κίνητρο για την απόκτηση πιστοποιητικού επάρκειας σ' ένα πολύ αρχικό επίπεδο, όπως αυτό του Breakthrough (A1), τουλάχιστον από ενήλικους¹³, ή σ' ένα πολύ προχωρημένο, όπως αυτό του Mastery (Γ2), συνεπώς οι υποψήφιοι θα ήταν ελάχιστοι γι' αυτά τα επίπεδα. Η ερευνητική ομάδα που ασχολήθηκε με τον καθορισμό των επιπέδων, λαμβάνοντας υπόψη τις πληροφορίες από σχετικά ερωτηματολόγια, άλλα συστήματα πιστοποίησης, τη σχετική βιβλιογραφία και την εμπειρία που αποκτήθηκε από την εφαρμογή των δοκιμασιών που αναπτύχθηκαν από το Consortium, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα τέσσερα επίπεδα ανταποκρίνονται επαρκώς στα προγράμματα γλωσσικής διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης για γενικούς σκοπούς και στις γλωσσικές ανάγκες των αντίστοιχων υποψηφίων. Το κάθε επίπεδο περιλαμβάνει λειτουργίες, έννοιες και γλωσσικά στοιχεία πιο προχωρημένα από αυτά του προηγούμενου, ώστε να μπορεί να διαπιστωθεί τόσο η γλωσσική ικανότητα του εξεταζόμενου σε κάθε επίπεδο όσο και η ποικιλία των εκφράσεων που είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι τα τέσσερα επίπεδα για τα ελληνικά μπορούν να συσχετιστούν με αυτά που προτείνονται στην κλίμακα την οποία εφαρμόζει το Foreign Service Institute των Η.Π.Α., δηλαδή: "αρχάριο", "ικανοποιητικό", "επαγγελματικό", "φυσικού ομιλητή ή δίγλωσσου" (παρουσιάζουν ομοιότητες ως προς τις γνώσεις που πρέπει να έχει ο κάθε υποψήφιος και όχι ως προς τη χρήση του πιστοποιητικού που χορηγείται για το κάθε επίπεδο) (Αντωνοπούλου, 2000: 299-302)¹⁴.

Παρατηρούνται επίσης ομοιότητες με τα τέσσερα επίπεδα που διαμορφώνονται στην Αυστραλία¹⁵ και οι στόχοι του καθενός είναι:

1. να κατανοούν στοιχεία της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού, να διαμορφώνουν απλά, λιτά εκφραστικά συντάγματα και να είναι σε θέση να αναπτύξουν τη δεξιότητα της ομιλίας.
2. να καλλιεργούν συστηματικότερα τις ικανότητες γραπτού και προφορικού λόγου και να εκφράζουν ιδέες μέσα από απλά κείμενα της Ελληνικής, διαμορφώνοντας εκφραστική επάρκεια σε θέματα προσωπικής εμπειρίας, άμεσου περιβάλλοντος και πρακτικής ωφέλειας.
3. να ανταλλάσσουν κριτικά και αναλυτικά πληροφορίες, απόψεις και εμπειρίες με άλλους χρήστες της ελληνικής. Στο επίπεδο αυτό ο λόγος γίνεται διάλογος, αναπτύσσεται ο λόγος πέρα από την εκφραστική επάρκεια σε γλωσσική επάρκεια και αρχίζει να εμπεδώνεται η στρατηγική επάρκεια με κινωνιογλωσσική και ψυχολογική λειτουργία
4. να αναλύουν, να σχολιάζουν, να διέρχονται διεξοδικά και να απαντούν κριτικά σε κείμενα της ελληνικής λογοτεχνίας και γραμματολογίας. Στο επίπεδο αυτό έχουμε ώριμη κοινωνική αλληλεπίδραση, κοινωνιογλωσσική δυναμική και γνώση της γλώσσας. (Τάμης, 2001: 42)

¹³ Τελευταία έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχει σχετικά έντονο ενδιαφέρον για το A1 του ΚΕΠ από παιδιά ομογενών ηλικίας κάτω των 12, κυρίως εκτός Ευρώπης. Γι' αυτό το λόγο το ΚΕΓ, και ειδικότερα το Γ' τμήμα του, έχει εντάξει στα άμεσα σχέδιά του τη διοργάνωση εξετάσεων για το επίπεδο A1, τα θέματα των οποίων, όμως, θα απευθύνονται μόνο σε παιδιά κάτω των 12.

¹⁴ Στην αναθεωρημένη έκδοση της *Πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας. Αναλυτικό εξεταστικό πρόγραμμα* (2000) έγινε προσπάθεια τα επίπεδα του πιστοποιητικού ελληνομάθειας να συσχετιστούν με τα ανάλογα του ΚΕΠ του ΣΤΕ (βλ. εισαγωγή την αντιστοιχία).

¹⁵ Δεν έχουμε περισσότερα στοιχεία γι' αυτό το πιστοποιητικό, εκτός από ένα ενημερωτικό φυλλάδιο που δε δίνει άλλες πληροφορίες και από το άρθρο του Τάμη.

2.2 Αντιστοίχιση της πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας με το GCSE

2.2.1 Δεξιότητες

Οι δεξιότητες οι οποίες εξετάζονται στο GCSE είναι οι ίδιες με αυτές της ΠΕΕ. Ωστόσο διαπιστώνονται κάποιες διαφορές στις απαιτήσεις και στον τρόπο που πραγματοποιούνται οι εξετάσεις.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου το ηχογραφημένο υλικό περιλαμβάνει οδηγίες, ανακοινώσεις, τηλεφωνικά μηνύματα, μικρές αφηγήσεις, περιγραφές, διαλόγους και διαφημίσεις, υλικό που είναι παρόμοιο με αυτό που χρησιμοποιείται στο Β΄ επίπεδο της ΠΕΕ. (σελ: 63) Ο ρυθμός των διαλόγων είναι αυτός των φυσικών ομιλητών της ελληνικής γλώσσας όπως και στο Γ΄ επίπεδο της πιστοποίησης. (σελ 115). Αυτό που αναμένεται από τους υποψηφίους του GCSE είναι να εντοπίσουν τα κύρια σημεία και να κατανοήσουν συγκεκριμένες λεπτομέρειες και αποτελεί στόχο της κατανόησης προφορικού λόγου για το Β΄ και ίσως και για το Γ΄ επίπεδο της ΠΕΕ.

Η διαφορά που υπάρχει με την ΠΕΕ είναι ότι στο GCSE ο καθηγητής που επιβλέπει κατά την ώρα της εξέτασης σταματάει την κασέτα και δίνει στους υποψηφίους χρόνο να απαντήσουν στις ερωτήσεις, ενώ στις εξετάσεις της ΠΕΕ οι υποψήφιοι απαντούν στις ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της ακρόασης του ηχογραφημένου κειμένου και πριν από το τέλος του κάθε μέρους δίνεται στους υποψηφίους χρόνος 2-3 λεπτών για να ολοκληρώσουν τις απαντήσεις τους (αναφέρεται στις οδηγίες προς τους επιτηρητές).

Η παραγωγή προφορικού λόγου και η κατανόηση του γραπτού λόγου δε φαίνεται να παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις από τις εξετάσεις για την απόκτηση του ΠΕΕ. Δεν είναι εύκολο να εντοπίσει κανείς σε ποιο επίπεδο της πιστοποίησης αντιστοιχούν, γιατί στο GCSE δεν αναφέρεται ούτε η έκταση των κειμένων της κατανόησης γραπτού λόγου ούτε οι απαιτήσεις από τους υποψηφίους. Για την παραγωγή προφορικού λόγου και γνωρίζοντας τα θέματα στα οποία εξετάζονται οι υποψήφιοι μπορούμε να υποθέσουμε ότι η εξέταση παραγωγής γραπτού λόγου είναι περίπου Β΄ επιπέδου και προς το Γ΄.

Στην παραγωγή γραπτού λόγου οι υποψήφιοι καλούνται να γράψουν μικρά κείμενα όπως αυτά που γράφουν οι υποψήφιοι του Α΄ επιπέδου της πιστοποίησης.

Στο GCSE οι υποψήφιοι μπορούν να στοχεύουν σε διαφορετική βαθμολογία και ανάλογα με τις ανάγκες και τους λόγους για τους οποίους θέλουν να αποκτήσουν το πιστοποιητικό και ανάλογα με το βαθμό που έχουν θέσει ως στόχο, διαμορφώνονται οι απαιτήσεις των εξετάσεων. Οι απαιτήσεις σε κάθε βαθμολογία φαίνεται να αντιστοιχούν σε διαφορετικά επίπεδα του ΠΕΕ. Έτσι όσοι στοχεύουν σε βαθμό F η επίδοση που αναμένεται να έχουν αντιστοιχεί με αυτές του Α΄ επιπέδου της ΠΕΕ. Πιο συγκεκριμένα στην κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου οι υποψήφιοι εντοπίζουν τα κύρια σημεία του διαλόγου ή του κειμένου, ενώ στο ΑΠ της ΠΕΕ στις αντίστοιχες δεξιότητες αναφέρεται ότι «ο υποψήφιος πρέπει να καταλαβαίνει τα κύρια σημεία μιας απλής συνομιλίας... . Ακόμη να καταλαβαίνει το κύριο νόημα μικρών προφορικών κειμένων» (σελ: 17).

Για να πετύχουν βαθμό C οι υποψήφιοι στην κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου εντοπίζουν κάποιες λεπτομέρειες στους διαλόγους ή το κείμενο όπου χρησιμοποιείται ο άοριστος και ο μέλλοντας, ενώ στην παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου θα πρέπει να μπορούν να αναπτύξουν τις απόψεις τους χρησιμοποιώντας τον άοριστο και το μέλλοντα. Στο Β΄ επίπεδο της ΠΕΕ οι υποψήφιοι αναμένεται να μπορούν να καταλαβαίνουν τα κύρια σημεία αλλά και κάποιες ουσιαστικές λεπτομέρειες σχετικά απλού και σαφή λόγου, προφορικού ή γραπτού, ενώ στη δεξιότητα παραγωγής λόγου θα

πρέπει να μπορούν να εκφράζουν τις απόψεις τους, γραπτώς ή προφορικώς (σελ: 63-65). Στο Β' επίπεδο προβλέπεται από το ΑΠ η γνώση και η χρήση του αορίστου και του μέλλοντα όπως φαίνεται και στον πίνακα 2.

Για την απόκτηση του πιστοποιητικού GCSE με βαθμό A οι υποψήφιοι πρέπει να κατανοούν τις λεπτομέρειες του προφορικού ή γραπτού λόγου και να αναγνωρίζουν την άποψη και τα συναισθήματα του ομιλητή ή του συγγραφέα καθώς επίσης θα πρέπει να παράγουν προφορικό και γραπτό λόγο χρησιμοποιώντας περισσότερες δομές και ακριβέστερο λεξιλόγιο. Οι συγκεκριμένες απαιτήσεις από τους υποψηφίους είναι παρόμοιες με αυτές του Γ' επιπέδου της ΠΕΕ: «...να αναγνωρίζει τις επικοινωνιακές προθέσεις του ομιλητή, να αντιμετωπίζει σε μεγαλύτερο βαθμό αδήλωτες περιπλοκές, ευφημισμού, ειρωνεία, και μεταφορική χρήση της γλώσσας» (σελ 116) «...να αναγνωρίζει την πρόθεση και το σκοπό αποσπασμάτων» «Να παράγει λόγο με σχετική ευχέρεια και αυθορμητισμό χρησιμοποιώντας γλωσσικούς μηχανισμούς για να τονίσει ή να διευκρινίσει ορισμένες λεπτομέρειες ή κάποια σημαντικά σημεία...» (σελ: 116-117).

2.2.2 Στόχοι

Οι στόχοι του GCSE διατυπώνονται πολύ γενικά και δεν είναι εύκολο να γίνει αντιστοίχιση με κάποιο από τα επίπεδα της πιστοποίησης. Αφορούν και αναφέρονται σε όλα τα επίπεδα της ΠΕΕ σε διαφορετικό βαθμό σε καθένα από αυτά. Οι υποψήφιοι και των τεσσάρων επιπέδων της ΠΕΕ θα πρέπει να γνωρίζουν το γραμματικό σύστημα της ελληνικής γλώσσας, θα πρέπει να επικοινωνούν αποτελεσματικά στο γραπτό και προφορικό λόγο, να έχουν αναπτύξει τη δεξιότητα κατανόησης και παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου σε συγκεκριμένες περιστάσεις. Οι περιστάσεις επικοινωνίας και η πολυπλοκότητα των γλωσσικών δομών είναι ανάλογες με το κάθε επίπεδο.

2.2.3 Θέματα

Τα θέματα που αναφέρονται στο ΑΠ του GCSE και αποτελούν ύλη για τις εξετάσεις εντοπίζονται και στο ΑΠ της ΠΕΕ. Τα επίπεδα στα οποία κυρίως αναφέρονται τα θέματα που περιλαμβάνονται στο GCSE είναι κυρίως των πρώτων επιπέδων της ΠΕΕ. Πιο συγκεκριμένα: Τα θέματα της πρώτης θεματικής ενότητας με τίτλο *στο σπίτι και το εξωτερικό* εντοπίζονται στα δύο πρώτα επίπεδα εκτός από τα *έθιμα, καθημερινή ζωή και παραδόσεις* που βρίσκονται στο Γ' επίπεδο. Η δεύτερη θεματική ενότητα *Μόρφωση, εκπαίδευση και εργασία* έχει σχέση με το Β' και το Γ' επίπεδο της πιστοποίησης. Τα θέματα που σχετίζονται με το *Σπίτι και την καθημερινή ρουτίνα* αφορούν τα δύο πρώτα επίπεδα της ΠΕΕ, ενώ το *φαγητό και το ποτό* το συναντούμε και στο Γ' επίπεδο. Η τέταρτη θεματική ενότητα *ΜΜΕ, διασκέδαση και νέοι* αναφέρει θέματα που βρίσκονται στην ύλη του Γ' της ΠΕΕ. Τέλος, η ενότητα *Κοινωνικές δραστηριότητες, υγεία* περιλαμβάνει θέματα που βρίσκουμε στις δύο πρώτες ενότητες του ΑΠ της ΠΕΕ.

2.2.4 Γραμματική

Η γραμματική που αναφέρεται στο ΑΠ του GCSE είναι κυρίως αυτή που αναφέρεται στα δύο πρώτα επίπεδα της πιστοποίησης. Από το Γ' επίπεδο της ΠΕΕ αναφέρεται ο αόριστος και ο μέλλοντας της παθητικής φωνής των παροξύτωνων ρημάτων, η συνεχής και η απλή υποτακτική, η μετοχή ενεστώτα,

τα ανώμαλα παραθετικά και οι αυτοπαθείς αντωνυμίες. Από το Δ΄ επίπεδο της πιστοποίησης αναφέρονται μόνο τα επίθετα σε -ων, -ουσα, -ον.

2.2.5 Συμπέρασμα

Παρόλο που οι διαφορές ανάμεσα στα αναλυτικά προγράμματα της ΠΕΕ και του GCSE είναι σημαντικές σε όλα τα πεδία, μπορούμε να πούμε ότι τα διάφορα επίπεδα του GCSE (ανάλογα με το βαθμό) κινούνται μεταξύ του Β΄ και του Γ΄ επιπέδου της ΠΕΕ.

2.3 Αντιστοίχιση της πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας με το GCE

2.3.1 Δεξιότητες

Τα δύο πιστοποιητικά διαφοροποιούνται στις δεξιότητες τις οποίες εξετάζουν και γι' αυτό δεν είναι δυνατή η απόλυτη αντιστοίχισή τους. Η παραγωγή γραπτού λόγου προβλέπεται και στα δύο ΑΠ, ωστόσο από την περιγραφή τους δε φαίνεται να ταυτίζονται απολύτως. Στην παραγωγή γραπτού λόγου (συνεχούς κειμένου), όπως αναφέρεται στην πρώτη ενότητα του GCE, οι υποψήφιοι καλούνται να παραγάγουν στα ελληνικά ένα γραπτό κείμενο (γράμμα, άρθρο, αναφορά) βασισμένο σε ένα κείμενο που τους δίνεται. Στην ΠΕΕ και πιο συγκεκριμένα στο Β΄ και στο Γ΄ επίπεδο αναμένεται από τους υποψηφίους να παράγουν λόγο για τα ίδια κειμενικά είδη (γράμμα, άρθρο, αναφορά), χωρίς όμως να βασίζονται σε κάποιο κείμενο. Επιπλέον στο ΑΠ της ΠΕΕ αναφέρεται ότι σε όλα τα επίπεδα οι υποψήφιοι καλούνται να παράγουν ένα φιλικό και ένα τυπικό κείμενο. Η κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου που αποτελεί μια δεξιότητα στο GCE αντιστοιχεί στη δεξιότητα κατανόησης γραπτού λόγου της ΠΕΕ. Και στις δύο περιπτώσεις οι υποψήφιοι διαβάζουν ένα κείμενο και απαντούν σε ερωτήσεις. Η διαφοροποίηση εντοπίζεται στον τύπο των ερωτημάτων στα οποία καλούνται να απαντήσουν οι υποψήφιοι: στο GCE τα ερωτήματα είναι ανοιχτού ή κλειστού τύπου, ενώ στην ΠΕΕ είναι μόνο κλειστού τύπου και παρουσιάζονται με διάφορη τυπολογία. Η μετάφραση και το δεύτερο μέρος των εξετάσεων της δεύτερης ενότητας του GCE δεν υπάρχει στις δεξιότητες της ΠΕΕ, ενώ από το GCE απουσιάζουν οι δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής προφορικού λόγου που προβλέπονται στο ΑΠ της ΠΕΕ.

2.3.2 Στόχοι

Οι στόχοι που έχουν τα δύο πιστοποιητικά στο GCE αναφέρονται γενικότερα και πιο αφηρημένα από ό,τι στο ΑΠ της ΠΕΕ. Οι περισσότεροι από αυτούς που περιλαμβάνονται στο GCE υπάρχουν και στο ΑΠ της ΠΕΕ, κυρίως στο Γ΄ και το Δ΄ επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα: Στόχος της πρώτης ενότητας του GCE είναι «η μελέτη και η κατανόηση της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, το πολιτιστικό υπόβαθρο και η κληρονομιά της Ελλάδας», ενώ για τη δεύτερη ενότητα προβλέπεται οι υποψήφιοι να κατανοούν και να μελετούν με μεγαλύτερη λεπτομέρεια και ακρίβεια πτυχές του ελληνικού πολιτισμού και τρόπου ζωής, να αναπτύξουν κριτική γλωσσική επίγνωση. Αντίστοιχα, στην ΠΕΕ στο Β΄ επίπεδο αναφέρεται ότι «ο υποψήφιος πρέπει να γνωρίζει τις σχετικές κοινωνικές συνήθειες, γλωσσικές και παραγλωσσικές, να είναι εξοικειωμένος με το σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την καθημερινή ζωή, τις συνθήκες διαβίωσης, τις διαπροσωπικές σχέσεις, την κοινωνική ζωή, τις βασικές αξίες και νοοτροπίες.»

(σελ. 63) και στο Γ' «...να είναι εξοικειωμένος με βασικά χαρακτηριστικά του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού, να έχει επίγνωση των πολιτιστικών διαφορών και των σχετικών συνηθειών και εθίμων, καθώς και των παρεξηγήσεων που είναι δυνατό να δημιουργηθούν από αυτές τις διαφορές» (σελ: 115).

Η ανάγνωση και κατανόηση ποικίλων γραπτών αυθεντικών κειμένων, η επιτυχής γραπτή επικοινωνία, η κατανόηση και χρήση του γραμματικού συστήματος και των συντακτικών της ελληνικής γλώσσας που αναφέρονται ως στόχοι της Α' ενότητας του GCE αποτελούν στόχους του κάθε επιπέδου της ΠΕΕ σε διαφορετικό βαθμό, ανάλογα με το επίπεδο. Η επιλογή και η σωστή χρήση των κατάλληλων υφολογικών ποικιλιών στο γραπτό λόγο, αποτελεί επίσης πάγιο στόχο της ΠΕΕ, όμως διατυπώνεται με σαφήνεια στην παραγωγή γραπτού λόγου για το Δ' επίπεδο του ΑΠ, όπου αναφέρεται ότι το περιεχόμενο πρέπει να είναι οργανωμένο αποτελεσματικά, ενώ πρέπει να είναι κατάλληλα επιλεγμένο το είδος και το ύφος του γραπτού λόγου (σελ. 166).

Η σωστή και ακριβής χρήση της γλώσσας για τη γραπτή παρουσίαση γεγονότων, επιχειρημάτων, ιδεών, που αναφέρεται στους στόχους της πρώτης ενότητας του GCE αποτελεί στόχο του Β' επιπέδου της ΠΕΕ «...Επίσης να μπορεί να γράφει προσωπικά γράμματα στα οποία να περιλαμβάνονται διηγήσεις, περιγραφές, μετάδοση πληροφοριών...προσωπικές απόψεις» (σελ: 65), ανήκουν κυρίως στο Γ' επίπεδο της ΠΕΕ, όπου «Ο υποψήφιος πρέπει να έχει την ικανότητα για παραγωγή περιγραφικού και αφηγηματικού λόγου..., να είναι σε θέση να γράψει ένα δοκίμιο... όπου να ...αιτιολογεί, υποστηρίζει μια άποψη αναπτύσσοντας και διατυπώνοντας επιχειρήματα» (σελ. 116-117). Με το συγκεκριμένο στόχο του Γ' επιπέδου μπορούμε να αντιστοιχήσουμε και αυτόν που αναφέρεται στη δεύτερη ενότητα του GCE «να χρησιμοποιούν την ελληνική γλώσσα για να αναλύουν, να κάνουν υποθέσεις, να αξιολογούν, να υποστηρίζουν, να πείθουν, και να αναπτύσσουν με σαφήνεια τα επιχειρήματά τους στο γραπτό λόγο» ο οποίος φαίνεται να σχετίζεται και με το Δ' επίπεδο της ΠΕΕ, όπου «ο υποψήφιος πρέπει να έχει την ικανότητα να γράφει κείμενα τα οποία χαρακτηρίζονται από σαφήνεια και ευχέρεια και τα οποία περιλαμβάνουν περιγραφές, αφηγήσεις, έκθεση ιδεών, περιλήψεις ή κριτικές έργων, προτάσεις με πειστικά επιχειρήματα» (σελ: 166).

Στις γνώσεις του Γ' και του Δ' επιπέδου της ΠΕΕ παραπέμπει ο στόχος της δεύτερης ενότητας του GCE όπου απαιτείται από τους υποψηφίους «να δείχνουν την ικανότητά τους για κριτική σκέψη, να αντιλαμβάνονται και να εκφράζουν τις διάφορες πτυχές ενός θέματος». «Η μεταφορά νοήματος από την ελληνική σε μια ξένη γλώσσα» για την πρώτη ενότητα του GCE και το αντίστροφο για τη δεύτερη δεν αναφέρεται και δεν αποτελεί στόχο της ΠΕΕ σε κανένα επίπεδο.

2.3.3 Θέματα

Οι θεματικές ενότητες που αναφέρονται στο ΑΠ του πιστοποιητικού του GCE περιλαμβάνουν θέματα που προβλέπονται και από το ΑΠ της ΠΕΕ. Πιο συγκεκριμένα οι υποενότητες της θεματικής ενότητας με τίτλο *Καθημερινή ζωή* του GCE υπάρχουν είτε στα τρία πρώτα επίπεδα της πιστοποίησης (διατροφή) είτε στο πρώτο και το δεύτερο (μέσα μεταφοράς, ταξίδια) είτε μόνο στο Β' (υγεία) είτε μόνο στο Γ' (ΜΜΕ). Τα θέματα της ενότητας με τίτλο *Κοινωνία* υπάρχουν στο Β' επίπεδο (σχέσεις, οικογένεια), στο Γ' (κοινωνικά ζητήματα, επιχειρήσεις, τεχνολογία) είτε και στα δύο (εργασία, εκπαίδευση). Η θεματική ενότητα με τίτλο *Περιβάλλον* αναφέρεται στο Γ' επίπεδο του πιστοποιητικού. Η τελευταία θεματική ενότητα του GCE *Διεθνή θέματα* αναφέρονται στο Γ' επίπεδο (έθιμα, παραδόσεις, θρησκείες), ενώ τα

Παγκόσμια προβλήματα και η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αναφέρονται με αυτούς τους τίτλους σε κανένα από τα επίπεδα ΠΕΕ. Το θέμα *Παγκόσμια προβλήματα* εμπεριέχεται σε πολλά από τα κείμενα που εμφανίζονται στα εξεταστικά θέματα, με μεγαλύτερη έμφαση σε κοινωνικά προβλήματα που είναι κοινά στην πλειονότητα των λαών. Θέματα που αναφέρονται σε πολέμους, σε ρατσισμό, σε θρησκευτικές πεποιθήσεις κτλ. δεν επιλέγονται από τους συγγραφείς των θεμάτων, γιατί όπως έχει αναφερθεί παραπάνω, γίνεται προσπάθεια να αποκλείονται θέματα που μπορεί να ενοχλήσουν κάποιους υποψηφίους. Όσο για το θέμα *Ευρωπαϊκή Ένωση*, αναφέρεται ελάχιστα, γιατί δεν ενδιαφέρει ή μπορεί να είναι και «άγνωστο» σε υποψηφίους εκτός Ευρώπης.

Στο δεύτερο μέρος της εξέτασης της δεύτερης ενότητας του GCE υπάρχουν θέματα ιστορίας και προβλέπονται κάποια λογοτεχνικά βιβλία που θα πρέπει να διαβάσουν οι υποψήφιοι για να επιτύχουν στις εξετάσεις. Παρόλο που δεν υπάρχουν τα ίδια στην ΠΕΕ στο Γ' και Δ' επίπεδο του πιστοποιητικού αναφέρεται ότι τα κείμενα της κατανόησης γραπτού λόγου μπορεί να είναι και λογοτεχνικά. Στην ΠΕΕ δεν προβλέπεται καθόλου η ποίηση στην ύλη των εξετάσεων, ενώ στο GCE αναφέρεται ο Κ. Καβάφης και η συλλογή του *Ποιήματα*.

2.3.4 Γραμματική

Η γραμματική στο ΑΠ του GCE αναφέρεται πιο συνοπτικά από ό,τι στο ΑΠ της ΠΕΕ. Ωστόσο αναφέρονται όλες σχεδόν οι κατηγορίες που υπάρχουν στο ΑΠ μέχρι και το Γ' επίπεδο. Δε γίνεται κανένας λόγος για τις εξαιρέσεις που αποτελούν εξεταστική ύλη του Δ' επιπέδου. Οι κατηγορίες που δεν υπάρχουν στο ΑΠ του GCE είναι τα υποκοριστικά, τα επιφωνήματα και τα επιρρήματα τα οποία όμως μπορούν να συμπεριληφθούν στις εκφράσεις τόπου, χρόνου και ποσότητας για τις οποίες γίνεται λόγος. Ωστόσο μπορεί με βεβαιότητα να ειπωθεί ότι για να ανταποκριθούν οι υποψήφιοι στη δεύτερη ενότητα του GCE πρέπει να έχουν πολύ καλή γνώση όλων των γραμματικών στοιχείων (μορφολογίας και σύνταξης) της ελληνικής.

2.3.5 Συμπέρασμα

Παρόλο που οι διαφορές ανάμεσα στα αναλυτικά προγράμματα της ΠΕΕ και του GCE είναι σημαντικές σε όλα τα πεδία, μπορούμε να πούμε, «αγνοώντας» κάποια στοιχεία του ΑΠ GCE, περιλαμβάνονται στο Β' επίπεδο της ΠΕΕ, ότι το Advanced Subsidiary του GCE βρίσκεται μεταξύ του Γ' και του Δ' επιπέδου της ΠΕΕ, ενώ οι απαιτήσεις του Advanced GCE το τοποθετούν καθαρά στο Δ' επίπεδο της ΠΕΕ.

2.4 Αντιστοίχιση της πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας με το DSLAE

2.4.1 Δεξιότητες

Οι δεξιότητες στις οποίες εξετάζονται οι υποψήφιοι για το DSLAE είναι διαφορετικές από αυτές των υποψηφίων της ΠΕΕ. Στα πρώτα επίπεδά του ή δεν εξετάζονται όλες οι δεξιότητες ή υπάρχουν δεξιότητες, όπως είναι η μετάφραση και η διερμηνεία, στις οποίες δεν εξετάζονται οι υποψήφιοι της ΠΕΕ. Ακόμη και η κατανόηση γραπτού λόγου που είναι η μόνη δεξιότητα η οποία είναι κοινή με την

ΠΕΕ περιλαμβάνει την περίληψη που πρέπει να κάνουν οι υποψήφιοι, εξεταστικό ερώτημα που επίσης δεν προβλέπεται από την ΠΕΕ. Στην παραγωγή γραπτού λόγου οι υποψήφιοι θα πρέπει να μεταφράσουν ένα κείμενο από τα ελληνικά στα αγγλικά ενώ εξετάζονται επίσης και στην ικανότητα διερμηνείας σε προφορική εξέταση στο DSLAE.

2.4.2 Στόχοι

Στο DSLAE ο στόχος που ορίζεται από το ΑΠ είναι η ανάπτυξη της ικανότητας να επικοινωνούν με φυσικούς ομιλητές σε θέματα που σχετίζονται με το επάγγελμα τους. Ο συγκεκριμένος στόχος φαίνεται να είναι πολύ γενικός και καλύπτει όλα σχεδόν τα επίπεδα της ΠΕΕ. Ωστόσο, η θεματολογία και οι απαιτήσεις από τους υποψηφίους που αναφέρονται στις δεξιότητες του πιστοποιητικού τοποθετούν το επίπεδο του στα ανώτερα επίπεδα της ΠΕΕ. Οι στόχοι μάλιστα του Extensive είναι αρκετά ανώτεροι από αυτούς του Δ' επιπέδου της ΠΕΕ.

2.4.3 Θέματα

Τα θέματα στα οποία οι υποψήφιοι θα πρέπει να μπορούν να επικοινωνούν είναι κοινωνικά, επαγγελματικά, πολιτισμικά, κοινωνικά, διοικητικά θέματα που υπάρχουν κυρίως στο Γ' και το Δ' επίπεδο της ΠΕΕ

2.4.4 Συμπέρασμα

Παρατηρείται ότι τα δύο πιστοποιητικά διαφέρουν ουσιαστικά, κυρίως γιατί το κοινό στο οποίο απευθύνεται το DSLAE είναι διαφορετικό και οι γλωσσικές του ανάγκες επιβάλλουν την αξιολόγηση διαφορετικών δεξιοτήτων. Με δεδομένο ότι το ΑΠ του DSLAE δεν είναι λεπτομερές, η αντιστοίχισή του με την ΠΕΕ μπορεί να γίνει μέσω των θεμάτων, της έκτασης των κειμένων, τον τύπο των εξεταστικών ερωτημάτων, αλλά και των δεξιοτήτων που απαιτούνται να έχουν αναπτύξει οι υποψήφιοι σε κάθε επίπεδο. Συνεπώς, το Survival είναι αρκετά χαμηλότερο από το Α' της ΠΕΕ, αλλά και με αρκετά στοιχεία του Α'. Το Functional έχει αρκετές ομοιότητες με το Α', αλλά απαιτεί και γνώσεις που βρίσκονται στο Β' της ΠΕΕ. Το Operational βρίσκεται ανάμεσα στο Γ' και στο Δ' της ΠΕΕ, ενώ το Extensive περιέχει στοιχεία που αναφέρονται στο Δ' της ΠΕΕ, αλλά και άλλα που είναι αρκετά ανώτερα από αυτά του Δ' επιπέδου.

2.5 Αντιστοίχιση της πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας με το BACCALAUREAT

Τα επίπεδα της ΠΕΕ και αυτό του BACCALAUREAT δεν παρουσιάζουν κοινά σημεία και η σύγκριση ή η αντιστοίχιση δεν είναι δυνατή. Τόσο οι στόχοι και το κοινό που παίρνει μέρος στις εξετάσεις, όσο και η ύλη και οι δεξιότητες οι οποίες εξετάζονται διαφέρουν και δεν είναι εύκολο να προκύψουν ασφαλή συμπεράσματα. Ωστόσο, από την περιγραφή του BACCALAUREAT μπορούμε να συμπεράνουμε ότι όλη η γραμματική και οι συντακτικές και γλωσσικές δομές της γλώσσας θεωρούνται δεδομένη γνώση για τους υποψηφίους και στις εξετάσεις αξιολογούνται ικανότητες πέρα από την απλή κατανόηση και αποτελεσματική χρήση της γλώσσας, π.χ. ο εντοπισμός και η κατανόηση της διάθεσης του συγγραφέα,

της σκοπιμότητας του κειμένου, που προϋποθέτουν την άριστη, ουσιαστική και σε βάθος γνώση της γλώσσας. Με δεδομένο το επίπεδο δυσκολίας που χαρακτηρίζει αυτές τις εξετάσεις θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχουν σχέση κυρίως με το Δ' επίπεδο της ΠΕΕ.

2.6 Καταληκτικό συμπέρασμα

Απ' όσα προαναφέρθηκαν και από τα επιμέρους συμπεράσματα που προήλθαν από την αντιστοίχιση των ΑΠ των πιστοποιητικών προς το αναλυτικό εξεταστικό πρόγραμμα για τις εξετάσεις πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας, προέκυψαν τα εξής:

Το GCSE και οι διαβαθμίσεις του τοποθετούνται μεταξύ του Β' και του Γ' επιπέδου της ΠΕΕ.

Το GCE Advanced Subsidiary τοποθετείται μεταξύ του Γ' και Δ' επιπέδου.

Το Advanced GCE θεωρείται ότι μπορεί να συσχετιστεί με το Δ' επίπεδο της ΠΕΕ.

Το DSLAE σύμφωνα με τις απαιτήσεις που περιγράφονται στο αρκετά συνοπτικό αναλυτικό πρόγραμμα των εξετάσεων μπορεί να έχει τις παρακάτω αντιστοιχίες:

- Επίπεδο Survival: χαμηλότερο επίπεδο του Α' επιπέδου με αρκετά κοινά σημεία αλλά και διαφορές από το Α' της ΠΕΕ.
- Επίπεδο Functional: μεταξύ του Α' και του Β' επιπέδου
- Επίπεδο Operational: μεταξύ του Γ' και του Δ' επιπέδου
- Επίπεδο Extensive: Αρκετά κοινά σημεία με το Δ' επίπεδο αλλά και πολλές διαφορές που το τοποθετούν αρκετά πάνω από αυτό το επίπεδο.

Το Baccalaureat: ανάλογα με τις γλωσσικές γνώσεις που πρέπει να έχουν οι υποψήφιοι, μπορεί να συσχετιστεί με το Δ' επίπεδο της ΠΕΕ.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

Το τρίτο μέρος αυτής της εργασίας περιέχει μόνο πίνακες οι οποίοι δημιουργήθηκαν για να διευκολύνουν τους αναγνώστες.

Ο **Πίνακας 1** παρουσιάζει τη σύγκριση-αντιστοίχιση αναλυτικών προγραμμάτων που δημιουργήθηκε με βάση την περιγραφή των αναλυτικών προγραμμάτων πιστοποίησης που εκδίδονται από φορείς του εξωτερικού στο πρώτο μέρος της εργασίας και την αντιστοίχιση των αναλυτικών προγραμμάτων προς το αναλυτικό πρόγραμμα και τα επίπεδα του ΠΕΕ του ΥπεΠΘ-ΚΕΓ και τα συμπεράσματα του δεύτερου μέρους. Σ' αυτόν το πίνακα επιχειρήθηκε να δοθεί οπτικά η αντιστοίχιση και η συσχέτιση (όπου δεν είναι δυνατή η αντιστοίχιση) των δεξιοτήτων, των στόχων και των θεμάτων και των καταστάσεων επικοινωνίας των τεσσάρων αναλυτικών εξεταστικών προγραμμάτων προς τα ίδια πεδία της ΠΕΕ. Ο πίνακας αυτός, αλλά και οι άλλοι που ακολουθούν, πιστεύουμε ότι μπορούν να αποτελέσουν τη βάση και για άλλα πιστοποιητικά είτε αφορούν το επίπεδο επάρκειας της ελληνομάθειας είτε το επίπεδο επάρκειας σε οποιαδήποτε άλλη γλώσσα.

Ο **Πίνακας 2** παρουσιάζει τα διάφορα στοιχεία της μορφολογίας και της σύνταξης του αναλυτικού προγράμματος της ΠΕΕ και ακολουθεί ο **πίνακας 3**, κατά πολύ συνοπτικότερος, των γραμματικών φαινομένων που εμφανίζονται στο αναλυτικό πρόγραμμα του GCSE. Σ' αυτόν τον πίνακα δεν επιχειρήθηκε σύγκριση και αντιστοίχιση, γιατί οι πληροφορίες που είχαμε στη διάθεσή μας ήταν ιδιαίτερα περιορισμένες.

Ο **Πίνακας 4** δημιουργήθηκε όχι για να γίνει σύγκριση, αντιστοίχιση ή συσχέτιση, αλλά για να δώσει στους αναγνώστες αυτής της εργασίας μια πληρέστερη εικόνα του αναλυτικού προγράμματος της ΠΕΕ.